

LẠI THẾ LUYỆN

Quà tặng trái tim

CHÌA KHÓA

SỐNG HƯỚNG THIÊN

NHÀ XUẤT BẢN THỜI ĐẠI

LỜI TỰA

Bạn đọc thân mến!

Cuộc sống của nhiều người quanh ta và cả bản thân ta có thể có những lúc không tránh khỏi bị đè nặng bởi những đau khổ do tội lỗi và những điều xấu mà người khác hoặc bản thân mình gây ra. Chúng ta không tránh khỏi có những quãng thời gian sống thiếu niềm tin vào con người và cuộc đời, bi quan về tương lai, buông xuôi theo số phận...

Thế nhưng, bất chấp những cái xấu, cái ác luôn tồn tại trong cuộc sống, từ trong bản thân mỗi người chúng ta vẫn luôn có một khuynh hướng, một khát vọng vươn tới những điều cao cả hơn so với cuộc sống hiện tại. Bên trong tâm hồn mỗi người đều tiềm ẩn hạt mầm của cái Thiện. Lòng hướng thiện còn là một trong những thước đo đánh giá nhân cách của mỗi người trong cuộc sống!

Đời người phải là một quá trình nỗ lực vươn lên không ngừng. Không phải chỉ khi nào đời ta đang đi trong bóng tối tăm lạng ta mới cần hướng thiện, mà thật ra thì bất cứ ai trong chúng ta cũng đều có nhu cầu phải nhận ra bản thân mình hiện tại vẫn chưa hoàn thiện để rồi nỗ lực vươn lên sống hướng thiện – ngay trong từng ngày ta đang sống. Bởi vì, cuộc sống là gì nếu không phải là tự đấu tranh với cái xấu của chính mình, là tự vượt lên chính mình mỗi ngày hay sao?

***

Lòng hướng thiện luôn tiềm ẩn nơi mỗi tâm hồn đang khát khao vươn lên trong cuộc sống. Với những tâm hồn đang đi trong bóng tối tăm lạng, vấp ngã, hãy biết vươn mình đứng thẳng dậy để tiếp tục sống. Vẫn biết rằng, vượt lên chính mình là chuyển hành trình khó khăn nhất! Tuy vậy, lòng hướng thiện giúp ta có một bản lĩnh vững vàng để có thể đủ sức giữ mình trước muôn vàn cám dỗ. Từ đó, chúng ta tránh được những cạm bẫy, vượt lên được những mặt trái của xã hội... Bạn hãy tin tưởng rằng, càng cố gắng vượt qua những sai lầm, vấp vấp, chúng ta càng trở nên trưởng thành hơn! Chính lối sống

hướng thiện sẽ đưa ta trở về nẻo chính đường ngay, tìm lại được niềm tin và hạnh phúc chân thật của cuộc sống!

***

Giá trị và ý nghĩa của lòng hướng thiện thật lớn lao. Chúng ta không thể tìm được niềm vui, ý nghĩa và hạnh phúc đích thực nếu ta không xây dựng đời mình dựa trên nền tảng nội tâm vững chắc của lòng hướng thiện. Mà khi nói đến niềm vui, ý nghĩa và hạnh phúc đích thực, đó chẳng phải là những điều mà mỗi chúng ta đang khắc khoải đi tìm trong cuộc sống hay sao? Mong rằng tập sách mỏng này sẽ góp phần chia sẻ cùng bạn đọc những kinh nghiệm nhỏ nhoi mà bản thân người viết đã có được trong nỗ lực vươn lên sống hướng thiện.

Thân mến!

Tác giả

Nhìn vào thời tiết cuối sông

Nói đến lòng hướng thiện, chắc hẳn mỗi chúng ta đều đã thấm nhuần biết bao bài học, tư tưởng đạo đức của muôn thế hệ cha ông để lại: “Giấy rách phải giữ lấy lề”, “Đói cho sạch, rách cho thơm”, “Thà chết vinh còn hơn sống nhục”... Trong ý thức của dân tộc ta luôn đề cao cái thiện, đấu tranh chống cái xấu cái ác: “Ở hiền, gặp lành”, “Ác giả, ác báo”, “Gieo gió, gặt bão”... Có thể khẳng định, truyền thống tốt đẹp của dân tộc Việt Nam luôn coi trọng, đề cao lẽ sống hướng thiện cùng các giá trị đạo đức, lấy đó làm thước đo cách cư xử giữa người với người trong đời sống xã hội.

Ngay từ thuở ấu thơ, mỗi chúng ta chịu ảnh hưởng sâu đậm bởi những giá trị đạo đức tốt đẹp mà gia đình nói riêng, nhà trường và xã hội nói chung đã dày công giáo dục chúng ta. Những bài học đạo đức này đã sớm định hình

và củng cố trong bản thân mỗi chúng ta niềm tin tưởng nơi cái Thiện, tin tưởng nơi những giá trị đạo đức tốt đẹp của cuộc sống.

Theo năm tháng, chúng ta dần khôn lớn, thoát khỏi khung cảnh êm đềm của cuộc sống dưới mái gia đình, phải sống tự lập, mỗi ngày va chạm với những thực tế khắc nghiệt của cuộc sống, chúng ta nhận ra rằng, việc sống theo những giá trị đạo đức tốt đẹp mà mình đã được giáo dục trước đây hoàn toàn không phải điều đơn giản.

Trong đời mình, hẳn có khi nào đó bất chợt bạn muốn suy nghĩ, xem xét lại tất cả những giá trị đạo đức mà mình đã được giáo dục từ gia đình, nhà trường ngay từ thuở ấu thơ? Liệu giờ đây bạn có còn nuôi dưỡng trong tâm hồn mình niềm tin vững chắc vào các giá trị đạo đức ấy? Hay lúc này đây, khi phải đứng trước những thực tế cuộc sống đầy cay đắng phũ phàng, niềm tin vào các giá trị đạo đức của bạn đang bị xói mòn, dao động và có nguy cơ sụp đổ? Hay thậm chí, bạn đã không còn tin tưởng gì vào các giá trị đạo đức cao đẹp ấy? Những điều tốt đẹp mà bạn học được từ thế hệ đi trước và từ

sách vở liệu có còn một giá trị thuyết phục nào đối với bản thân bạn hay không? Và nhất là, bạn có dứt khoát lựa chọn cho bản thân một lối sống hướng thiện hay không?

Trong cuộc sống kinh tế đầy khó khăn ngày nay, rất nhiều người đang phải vất vả, bận rộn chạy đua với công việc và thời gian. Thậm chí, chúng ta còn phải tranh đua, phải làm lung rất cực nhọc, vất vả mới kiếm được đồng tiền nhằm giải quyết những nhu cầu vật chất trong cuộc sống. Trong bối cảnh của một xã hội mà sự thành công và hạnh phúc của mỗi cá nhân được đánh giá qua những thành quả vật chất, thì việc đề cập với thế hệ trẻ một nếp sống hướng thiện quả thực là một vấn đề đang gặp phải những khó khăn, thử thách rất nghiêm trọng. Nếu tình trạng này không được khắc phục một cách hiệu quả thì tương lai xã hội mai này sẽ không thể tránh khỏi một bộ phận những người có lối sống đơn thuần chạy theo đồng tiền, bất chấp đạo lý.

Trên các phương tiện thông tin đại chúng, báo chí mỗi ngày không thiếu những bài viết đề cập đến rất nhiều vụ việc kinh doanh gian

dối của những kẻ thiếu lương tâm đạo đức, chỉ đơn thuần chạy theo lợi nhuận mà bất chấp tính mạng, sức khỏe của người tiêu dùng. Biết bao vụ việc sai trái, tiêu cực trong đời sống xã hội chỉ được người ta hô hào khắc phục chung chung mà trên thực tế qua nhiều năm vẫn chưa có giải pháp cụ thể nào để khắc phục...

Nhìn vào cuộc sống thực tế mỗi ngày, bên cạnh những điều tốt đẹp, chúng ta có thể thấy vẫn tồn tại rất nhiều hành vi chướng tai gai mắt, thiếu đạo đức, phi văn hóa, chẳng hạn như: tình trạng xả rác bừa bãi trên đường phố, vi phạm luật giao thông, phóng nhanh vượt ẩu, nói tục, chửi thề, xô xát, đố kị, ganh ghét, trộm cắp, tham lam và vô vàn những điều xấu, thậm chí cả những vụ việc vi phạm pháp luật nghiêm trọng...

Điều đáng nói là, bất cứ một hành vi xấu ác nào cũng mang lại tác hại cho xã hội, chứ không chỉ tác hại cho riêng kẻ đã gây ra hành vi đó. Thậm chí, rất nhiều trường hợp chúng ta không làm điều xấu, không góp phần vào việc gây ra hậu quả, nhưng hậu quả tồi tệ mà kẻ

khác gây ra vẫn ảnh hưởng đến bản thân mình và mình phải gánh chịu.

Cứ nhìn vào những thực tế phũ phàng, những trở trêu, ngang trái đó trong cuộc sống, ta nhận thấy, dường như chỉ có những người lương thiện là phải gánh chịu mọi nỗi bất công, thiệt thòi, còn những kẻ gây ra điều xấu, điều ác thì vẫn cứ sống phây phây, thậm chí có khi còn sung túc, no đủ nữa...

Khi phải chứng kiến quá nhiều những hành động mang tính chất tầm thường, bỉ ổi, phạm pháp... của kẻ khác, diễn ra nhan nhản hàng ngày trong đời sống xã hội, chúng ta dễ có nguy cơ đánh mất niềm tin vào cái thiện, vào những giá trị đạo đức tốt đẹp của cuộc sống. Điều đó cũng là dễ hiểu.

Thật vậy, nếu nhìn ở đâu cũng chỉ thấy những điều tội lỗi xấu xa, thì bản thân ta rất khó có thể sống hướng thiện. Khi phải sống trong tâm trạng như vậy, chúng ta sẽ cảm thấy cuộc đời này thật là u ám. Chúng ta càng dễ có khuynh hướng bị chao đảo tinh thần, lệch hướng trong hành động, thậm chí, muốn buông xuôi mặc kệ cuộc đời muốn ra sao thì ra!

Thế nhưng, liệu có đáng để chúng ta vì những lý do như vậy mà đi đến chỗ lẫn lộn vàng thau, không còn phân biệt được thế nào là đúng - sai, thật - giả, tốt - xấu, chính - tà hay không?

Liệu chúng ta có nên vì những lý do như vậy mà ngoảnh mặt làm ngơ, mặc kệ cuộc đời muốn ra sao thì ra không? Và nhất là, liệu chúng ta có nên vì những lý do như vậy mà tỏ ra chán nản, mệt mỏi, thất vọng, không còn tin rằng cái thiện có khả năng chiến thắng cái ác?

Liệu thực tế cuộc sống phũ phàng có khiến bạn muốn bỏ mặc, tự buông xuôi cuộc đời mình ra sao thì ra không?

Trong bối cảnh cuộc sống có nhiều chuyện nhiều nường như vậy, bản thân ta lại luôn phải hối hả, gấp gáp, đua tranh vì cuộc sống, liệu chúng ta có còn đủ thời gian để bản khoăn, để lắng đọng những suy nghĩ về lẽ sống hướng thiện của đời mình hay không?

Phải chăng, sự khủng hoảng tinh thần của một bộ phận những người trẻ hôm nay chính là ở chỗ họ đang đánh mất niềm tin vào con người và cuộc sống?

Niềm tin vào con người và cuộc sống

Cuộc sống của mỗi chúng ta luôn cần đến niềm tin và lòng tốt. Một trong những điều nguy hiểm nhất ở con người là đánh mất niềm tin nơi con người và cuộc sống, mất niềm tin nơi những giá trị đạo đức tốt đẹp của cuộc sống. Khi mất niềm tin vào cuộc sống, chúng ta sẽ bị giảm sút ít nhiều nghị lực vươn lên trong cuộc sống, đánh mất ý nghĩa cuộc sống của chính bản thân mình.

Việc mất niềm tin nơi con người và cuộc sống có thể bắt nguồn từ rất nhiều lý do. Trước hết, như đã nói, có thể là do bản thân mình đã phải chứng kiến hoặc gánh chịu quá nhiều đau khổ do những việc làm xấu ác của người khác mang lại. Nhưng quan trọng hơn, mất niềm tin vào cuộc sống cũng có thể do bản thân mình thiếu sự tu dưỡng và rèn luyện đạo đức.

Chúng tôi tin rằng, sống ở đời, bất cứ ai cũng đều có bốn phận gìn giữ cái tốt, cái thiện,

chống lại cái xấu, cái ác. Những mặt trái của đời sống xã hội hoàn toàn không thể là lý do khiến mỗi chúng ta phải dao động hay chùn bước. Cuộc sống đòi hỏi mỗi chúng ta phải tiến lên không ngừng, nếu không, chúng ta sẽ bị chìm sâu và mất hút giữa cuộc đời này. Điều nguy hiểm là, nếu không nỗ lực vươn lên cùng khát vọng sống hướng thiện, thì đến một lúc nào đó bản thân ta sẽ bị cuộc đời vùi lấp và thực sự không còn biết là mình đang ở đâu.

Có thể khẳng định, điều tệ hại nhất của tuổi trẻ là thái độ thụ động đến mức thờ ơ với các giá trị đạo đức, không một chút trăn trở nào về lẽ sống, thế nào là thiện, thế nào là ác. Nếu ngày nào bạn vẫn còn cảm thấy trăn trở về những điều này thì chắc hẳn nơi sâu thẳm trong tâm hồn bạn vẫn còn có hạt mầm của cái Thiện.

Bạn hãy tin rằng, còn có rất nhiều con người giản dị, thâm lặng quanh bạn cũng đang có những trăn trở tương tự như bạn. Bạn không phải đơn độc, lạc lõng hay mang mặc cảm bị bỏ rơi giữa cuộc đời này đâu! Xã hội lúc nào cũng vẫn luôn có những con người đã, đang và

sẽ đồng hành cùng bạn trên con đường hướng thiện!

Dẫu cuộc đời mỗi chúng ta không tránh khỏi có những lúc phải chìm ngập trong đau khổ âm thầm vì chưa tìm được câu trả lời cho lẽ sống hướng thiện, nhưng bạn hãy tin rằng, một khi nơi sâu thẳm tâm hồn mình vẫn còn tiềm ẩn hạt mầm của cái Thiện, thì chắc chắn một tương lai tươi sáng vẫn đang chờ đợi bạn ở phía trước! Thật vậy, mọi điều tốt đẹp trong cuộc đời vẫn đang chờ đợi bạn, tương lai sẽ chứng minh tất cả!

Trong cuộc sống, mỗi chúng ta trước hết hãy biết tạo cho mình lẽ sống, hãy tạo cho mình niềm tin nơi con người và cuộc sống. Thế nhưng, làm thế nào để có được niềm tin mãnh liệt vào các giá trị đạo đức của cuộc sống, nhất là có được niềm tin nơi con người và cuộc sống?

***

Thiết nghĩ, chúng ta không nên chỉ nhìn vào những bề trái cuộc sống rồi vội đánh mất niềm tin cuộc sống của bản thân mình. “*Tiên trách kỷ, hậu trách nhân.*” Rất nhiều khi, quanh ta

còn nhiều người chưa tốt nhưng chỉ vì bản thân chưa sống tốt đến mức đủ để cảm hóa người khác. Rất nhiều khi, mất niềm tin cuộc sống là do bản thân mình thiếu sự tu dưỡng, rèn luyện bản thân, nhất là không chịu mở rộng tấm lòng để học hỏi, khám phá những ý nghĩa sâu xa của đời sống. Quả thực, trong cuộc sống, có nhiều việc khi thoạt nhìn ta tưởng chừng như bất công, nhưng thực tế lại không hề bất công chút nào cả.

Hai con mắt mở ta nhìn

Cho sâu cho sáng mà tin cuộc đời

(Giàu hai con mắt – Xuân Diệu)

Muốn tin tưởng ở cuộc đời, bản thân ta phải có cái nhìn cho sâu và cho sáng! Nếu con mắt trí tuệ của ta nhận thức không sâu và con mắt tình cảm của ta nhìn không sáng thì ta rất khó lòng tin tưởng ở cuộc đời!

Khi bạn nhìn vào đời sống xã hội có nhiều người xấu, thì vẫn có một sự thật khách quan mà bạn phải nhìn nhận là, không phải tất cả mọi người trong xã hội đều xấu. Xã hội vẫn còn đó những con người tốt, mà điển hình nhất là

chính bạn. Bởi một khi bạn vẫn còn đang băn khoăn, thao thức về những cái xấu đang diễn ra trong cuộc sống quanh bạn, điều đó chứng tỏ trong lòng bạn vẫn còn có hạt mầm của cái Thiện, một khát vọng muốn vươn tới điều thiện.

Cái xấu, cái ác có thể tồn tại nhan nhản ngay trước mắt chúng ta, nên chúng ta dễ nhận biết. Thế còn những cái tốt, cái thiện vẫn luôn tồn tại lặng thầm trong nhiều khía cạnh của cuộc sống, thì liệu chúng ta đã nhận ra chưa? Có một thực tế mà chúng ta phải nhìn nhận là, bên cạnh những thiếu sót không tránh khỏi của bề trái xã hội, cuộc sống quanh ta vẫn còn đó biết bao tấm lòng cao quý và đáng kính trọng. Hằng ngày, bạn có thể nhìn thấy những việc làm rất đỗi bình thường nhưng vẫn rất đỗi cao cả ở quanh ta: những người dân thường dẫu không có một tấc vũ khí trong tay nhưng vẫn dũng cảm đồng lòng bắt cướp; những người buôn bán nhỏ lẻ dẫu cuộc sống còn nhiều khó khăn nhưng không bao giờ tiếp tay cho những kẻ phạm pháp buôn bán hàng giả hàng nhái; những người lao động nghèo phải đổ mồ hôi sôi nước mắt mới kiếm được đồng tiền nhưng

vẫn sẵn sàng chia sẻ một phần thu nhập ít ỏi của mình để giúp đỡ đồng bào đang gặp cảnh thiên tai, hoạn nạn; một cô giáo mầm non vì yêu thương những trẻ mồ côi mà đưa các em về nhà nuôi, trong khi thu nhập của cô chẳng có gì ngoài đồng lương ít ỏi và số tiền kiếm được nhờ vẽ tranh cùng số nhuận bút có được từ những bài viết đăng báo mỗi tháng; những nhân viên làm việc trong khách sạn sẵn sàng tìm trả lại một món đồ quý giá nào đó mà khách du lịch nước ngoài vô ý bỏ quên...

Chúng ta có thể nhìn, nghe thấy rất nhiều, nhiều lắm trong cuộc sống hằng ngày những việc làm giản dị, thầm lặng mà tốt đẹp biết chừng nào! Và cuộc sống này còn có biết bao hành động cao cả khác nữa, nhằm sống tốt với người thân quen lẫn người xa lạ, mà chúng ta không thể nào liệt kê được hết. Những hành động cao cả ấy có thể có muôn màu muôn vẻ khác nhau, nhưng có điểm chung là đều bắt nguồn từ lòng hướng thiện. Những tấm lòng lương thiện và hướng thiện như vậy lại chẳng đáng để chúng ta tin tưởng, trân trọng và học

hỏi, nhằm đưa cuộc đời mình vươn lên lý tưởng sống hướng thiện hay sao?

Cuộc sống vốn dĩ rất phức tạp, ở bất cứ đâu cũng có thể có sự đan xen người tốt lẫn kẻ xấu. Khi chúng ta chứng kiến người khác có một hành động xấu ác nào đó, thì không có nghĩa là ở nơi người đó đã hoàn toàn mất hết nhân tính. Hành động mà họ gây ra chưa hẳn đã tiêu biểu cho toàn bộ bản chất con người của họ. Bên cạnh hành động xấu ác của họ mà bạn vừa chứng kiến, rất có thể họ còn có cả những hành động tốt đẹp thậm lạng khác ở những thời điểm khác, ở những nơi khác mà bạn không có điều kiện nhìn thấy. Và ngay cả với những người mà bạn tưởng chừng như là thành phần lưu manh rác rưởi nhất của xã hội đi chăng nữa, thì tự thẳm sâu trong tâm hồn họ vẫn còn ẩn giấu hạt mầm của cái Thiện – chỉ có điều là chúng ta chưa nhận ra được mà thôi!

Thậm chí, ngay lúc này đây, trong bản thân mỗi người chúng ta cũng đang đan xen những điều tốt lẫn điều xấu, cái cao cả lẫn cái thấp hèn. Nội tâm mỗi người là nơi diễn ra cuộc giao

tranh, giằng co vô cùng ác liệt giữa cái thiện và cái ác. Thế cho nên, bạn hãy tin tưởng rằng, lòng hướng thiện luôn tiềm ẩn nơi mỗi con người chúng ta. Nói cách khác, bên trong mỗi chúng ta ít nhiều đều có lòng hướng thiện.

Do vậy, chúng ta đừng bao giờ chỉ vì nhìn thấy những lỗi lầm của người khác, những mặt trái của xã hội mà vội sớm nản lòng, nhụt chí không còn muốn hướng thiện nữa. Trái lại, chúng ta hãy có cái nhìn vừa sâu vừa sáng đối với nhiều vấn đề lớn nhỏ trong cuộc sống...

Cuộc sống vốn dĩ luôn có những quy luật của nó. Bề trái của cuộc sống chính là những thử thách cho lòng hướng thiện của ta. Nếu không có những bề trái của cuộc sống thì lòng hướng thiện của chúng ta nào còn ý nghĩa gì? Những người thông minh, sâu sắc và có tâm hồn rộng mở sẽ luôn nhìn thấy những khía cạnh tích cực trong cuộc sống mà những người bình thường khó có thể nào nhìn thấy được.

Có tin tưởng mãnh liệt nơi con người, tin tưởng ở những điều tốt đẹp và tin tưởng nơi chính bản thân mình, chúng ta mới có thể sống

hướng thiện và tiếp tục gieo rắc thật nhiều hạt mầm hướng thiện cho người khác. Rất có thể, khi người khác nhìn vào lối sống tốt đẹp của bản thân ta, họ có thể có thêm niềm tin vào cuộc sống, vào các giá trị đạo đức tốt đẹp của cuộc sống, để từ đó họ cũng sẽ nỗ lực vươn tới điều thiện và sống tốt hơn.

Tông quan giữa cá nhân và xã hội

Đề cập đến vấn đề sống hướng thiện, chúng ta không thể không xem xét mối tương quan giữa cá nhân và xã hội. Bởi vì, sống hướng thiện là gì nếu không phải là thực hành điều Thiện trong mối tương quan với người khác, với xã hội.

Vì con người sống giữa cuộc đời, nên không thể đặt mình nằm ngoài các mối quan hệ xã hội đang tồn tại. Mỗi chúng ta từ khi sinh ra đã là một thành viên của xã hội. Tất cả chúng ta đều được gọi bằng một danh từ: con người. Tuy vậy, trong mỗi con người, bên cạnh phần “con”, còn có phần “người”. Điều này có nghĩa là, ngay khi

mới sinh ra, phần “con” có phần tỏ ra lấn át phần “người”. Khi còn nhỏ, chúng ta có nhiều nhu cầu mang tính bản năng: đói thì khóc đòi ăn, mệt thì đòi đi ngủ, sợ hãi thì cần được an toàn... Nghĩa là việc thỏa mãn những nhu cầu, đòi hỏi về vật chất luôn chiếm ưu thế trong cuộc sống của chúng ta.

Khi chúng ta lớn lên, những nhu cầu tinh thần – tức phần “người” – mới dần dần chiếm vị trí trong đời sống của ta. Cho nên, có thể khẳng định, con người ngay từ khi sinh ra chỉ là một cơ thể sinh học mang mầm mống người, nên mỗi con người nhất thiết còn phải trải qua một quá trình lớn lên, được học hỏi, được giáo dục, nhất là phải tự nỗ lực rèn luyện bản thân mỗi ngày để trở thành một con người đích thực – con người có nhân cách trong đời sống xã hội.

Dù đã có ý thức nỗ lực rất nhiều để nên người đi chăng nữa, thì có một sự thật chúng ta phải thừa nhận là, bên cạnh những phẩm chất tốt đẹp, bên trong mỗi chúng ta vẫn còn nhiều điều chưa tốt. Nếu mỗi ngày chúng ta không nỗ lực sống hướng thiện, thì rất có thể phần “con” kia có nguy cơ sẽ lấn át phần “người”. Khi đó,

cuộc sống mỗi người sẽ thuần túy mang tính bản năng và sẽ không còn cái gọi là *tính người* và *tình người*. Lúc đó, mọi thứ diễn ra trong cuộc sống sẽ chỉ là sự tranh giành, đấu đá lẫn nhau, kẻ mạnh hiếp đáp kẻ yếu, cái ác sẽ càng được dịp tung hoành và lấn át cái thiện. Đến tình trạng đó thì cuộc sống này sẽ không thể nào được gọi là cuộc sống nữa, mà là địa ngục trần gian. Lúc đó, từng con người không còn được sống theo đúng ý nghĩa sâu xa, cao đẹp của từ “*sống*”, mà chỉ còn là sự gây đau khổ lẫn cho nhau, là cản rǎng chịu đựng, là gánh chịu những hậu quả do chính mình gây ra.

Như vậy, với tư cách là một thành viên của xã hội, cuộc sống hằng ngày của mỗi chúng ta luôn gắn liền với cuộc sống của những người xung quanh, với cuộc sống của xã hội. Chúng ta không thể sống một cách cô lập, cách ly khỏi đời sống xã hội, tách khỏi sự phát triển chung của nhân loại. Chúng ta không thể sống buông trôi theo những đòi hỏi của bản năng, muốn làm gì thì làm! Mọi hành động, việc làm mỗi ngày của chúng ta đều phải tôn trọng những chuẩn mực đạo đức mà xã hội đã đặt ra.

Tình trạng tiến bộ hay suy thoái của một xã hội tùy thuộc vào việc xã hội đó được đặt trên nền tảng nào. Một xã hội sẽ không thể tồn tại và phát triển bền vững nếu nó không dựa trên nền tảng các giá trị đạo đức vững chắc, và nhất là nếu không dựa trên nền tảng lòng hướng thiện của từng cá nhân sống trong xã hội đó! Mọi người phải nỗ lực sống hướng thiện để trở thành một thành viên xứng đáng trong xã hội, góp phần xây dựng xã hội hạnh phúc, tiến bộ. Chắc chắn khi đó bộ mặt của xã hội sẽ được đổi thay!

Vẫn biết rằng, một trong những quyền thiêng liêng nhất của con người là quyền được tự do. Xã hội càng phát triển, con người càng được tạo thêm những điều kiện để có thể thụ hưởng quyền tự do của bản thân mình một cách đầy đủ nhất. Tuy nhiên, có một điều chắc chắn là, tự do cá nhân của ta không được phép xâm phạm đến tự do cá nhân của người khác, càng không được gây ảnh hưởng đến cuộc sống yên bình của cả xã hội. Chúng ta không thể cứ muốn làm gì thì làm mà bất chấp việc có được xã hội chấp nhận hay không! Nói cách khác, tự do cá

nhân của mỗi người không hề tách rời khỏi các chuẩn mực đạo đức của xã hội.

***

Lòng hướng thiện là cầu nối giữa người với người trong các mối quan hệ xã hội. Lòng hướng thiện giúp chúng ta nhận thức đúng đắn hơn về cuộc sống xã hội, với những mối quan hệ xã hội diễn ra muôn màu muôn vẻ hằng ngày quanh ta. Lòng hướng thiện giúp ta tự điều chỉnh hành động của bản thân theo chiều hướng tích cực nhất. Khi có lòng hướng thiện, ta sẽ luôn đứng trên phương diện của cái Thiện để hành động, cư xử với mọi người xung quanh. Đồng thời, chúng ta cũng có cơ sở vững chắc để nhìn nhận, phân biệt hành vi của người khác là tốt hay xấu, là đúng hay sai. Trên hết, lòng hướng thiện cũng là cơ sở vững chắc để mỗi chúng ta tự đánh giá về hành vi của chính mình, để có thể sống ngày càng tốt hơn.

Bạn đã bao giờ suy nghĩ về ý nghĩa và giá trị của lòng hướng thiện trong cuộc đời này chưa? Cái Thiện là cái bao hàm tất cả những phẩm chất tốt đẹp nơi con người: trung thực,

khiêm nhường, bao dung, vị tha, nhân hậu, yêu thương, tốt bụng, tử tế, sống có trách nhiệm, thủy chung, cao thượng, kiên trì, nhẫn nại, hy sinh... Lòng hướng thiện hướng con người đến những giá trị đạo đức cao đẹp, để con người có thể sống tốt, sống có ích cho bản thân, cho gia đình và xã hội.

Lòng hướng thiện của mỗi chúng ta có ảnh hưởng rất tích cực đối với người xung quanh. Nhờ sống hướng thiện, ta mới có thể hòa nhập vào cộng đồng xã hội. Càng ngày, con người càng nhận ra giá trị và ý nghĩa của lòng hướng thiện. Nếu cái ác luôn đẩy con người ra xa nhau, lúc nào cũng phải nơm nớp canh chừng, đề phòng lẫn nhau, thì lòng hướng thiện sẽ giúp chúng ta xích lại gần nhau, dễ dàng cởi mở và sống chân thành với nhau hơn. Cuộc sống sẽ trở nên thanh bình và tươi vui hơn rất nhiều nếu mỗi ngày chúng ta biết chủ động tạo ra những mối quan hệ tốt đẹp với người khác, với xã hội. Một khi chúng ta chủ động tạo ra mối quan hệ tốt đẹp với người khác thì điều tất yếu là người khác cũng dễ dàng đáp lại chúng ta bằng những hành động và cách ứng xử chân thành. Miễn là

chúng ta đừng chủ động “gây sự” thì người khác cũng không ngại gì mà không tạo mối quan hệ tốt đẹp với ta.

Cuộc sống ngày càng phát triển nên các mối quan hệ giữa người với người cũng phải ngày càng hài hòa, tốt đẹp, để góp phần xây dựng xã hội phát triển bền vững. Hơn thế nữa, lòng hướng thiện còn là yếu tố không thể thiếu để góp phần xây dựng xã hội ngày càng văn minh, tiến bộ hơn.

Chính vì những lý do đó, xã hội luôn tìm cách lên án cái ác, đề cao cái thiện bằng nhiều phương tiện: sách vở, giáo dục trong nhà trường qua những bài giảng đạo đức, nhất là trên các phương tiện truyền thông đại chúng... Hiện nay, trong cuộc sống, chúng ta gặp không ít các bài báo, những phương ngôn, khẩu hiệu hô hào chống suy thoái đạo đức, kêu gọi con người phải sống đẹp, sống hiền thiện như thế này, thế nọ... Trên các đài phát thanh hay truyền hình, mỗi ngày mỗi giờ ta đều thấy rất nhiều những cuộc thi, những chương trình tuyên dương người tốt việc tốt, để mọi người cùng noi theo, học hỏi...

Nhưng làm thế nào để có thể thực hiện những điều đã đặt ra? Hay nói cụ thể hơn, làm thế nào để sống hướng thiện, dường như vẫn là một câu hỏi còn bỏ ngỏ, vẫn luôn là điều khiến cho nhiều tâm hồn cao cả phải băn khoăn, thao thức. Những hoạt động rầm rộ, ồ ạt, mang tính hình thức bên ngoài sẽ ít đem lại kết quả thực sự nếu nó không thực sự bắt nguồn từ khát vọng chân chính bên trong của con người.

Riêng đối với bản thân tôi, thiết nghĩ, hướng thiện không phải là cố gắng mình lên để sống, để chứng tỏ cho thiên hạ thấy những hành động tốt đẹp được ngụy trang, trau chuốt một cách cực kỳ khéo léo trước mắt thiên hạ. Trái lại, lòng hướng thiện phải xuất phát từ trong tâm mỗi người.

Thật vậy, hướng thiện trước hết phải là thay đổi chính mình. Muốn xã hội thay đổi, thì trước hết tự bản thân mỗi người phải nỗ lực thay đổi. Nói cách khác, sự thay đổi của cả xã hội phải bắt nguồn từ sự thay đổi của mỗi con người đang sống trong xã hội đó. Và chính sự tích cực thay đổi bản thân của mỗi người sẽ góp phần tạo nên một xã hội tốt đẹp.

Nhào ñời lañoi hoí tat yeú của xãhoi loại ngöôi

Xã hội loài người sở dĩ có thể tồn tại và phát triển được là nhờ có quá trình không ngừng truyền thụ và lĩnh hội những kinh nghiệm xã hội - lịch sử. Trong những kinh nghiệm xã hội - lịch sử đó, các chuẩn mực về đạo đức nói riêng đã không ngừng được bổ sung, cập nhật, hoàn thiện cho phù hợp với các điều kiện thay đổi thực tế của xã hội, của từng thời đại.

Xã hội loài người dù ở bất cứ thời đại lịch sử nào cũng luôn cần đến các chuẩn mực đạo đức phù hợp để làm khuôn mẫu cho cách ứng xử, cách sống giữa người với người trong các mối quan hệ xã hội. Những chuẩn mực đạo đức được hình thành và phát triển trong cuộc sống, được mọi người trong xã hội thừa nhận và tự giác thực hiện.

Trong xã hội nguyên thủy, chuẩn mực đạo đức của con người chỉ dựa trên nguyên tắc ăn đồng chia đều. Mọi của cải vật chất kiếm được

đều chia thành những phần bằng nhau cho tất cả mọi thành viên trong thị tộc.

Sau những năm tháng dài trôi qua, cuộc sống của xã hội loài người càng lúc càng trở nên phức tạp hơn trên nhiều lĩnh vực và cần đến những chuẩn mực đạo đức phù hợp hơn để giải quyết những vấn đề phức tạp nảy sinh giữa người với người trong đời sống xã hội. Cuộc sống của loài người vào thời xã hội nguyên thủy chắc hẳn chưa hề có những chuẩn mực đạo đức liên quan đến việc bảo vệ thiên nhiên, bảo vệ môi trường sống như chúng ta ngày nay. Bởi lẽ, khi đó dân số thế giới còn ít, diện tích các vùng đất đai canh tác còn nhiều. Loài người lúc bấy giờ chưa có sản xuất công nghiệp, nên mức độ ô nhiễm do chính mình gây ra chưa đến mức đáng báo động cho sự hủy hoại nghiêm trọng về môi trường sống như ngày nay. Và do vậy, ở thời điểm đó, loài người chưa thể nào nghĩ đến những chuẩn mực đạo đức liên quan đến lĩnh vực bảo vệ môi trường. Cho nên, chắc chắn loài người lúc ấy chưa có sự nhìn nhận, đánh giá hành vi nào là tốt hay xấu đối với môi trường như chúng ta ngày nay.

Tuy nhiên, theo đà tiến lên của xã hội, đi cùng với sự phát triển của sản xuất công nghiệp, thì mức độ khai thác tài nguyên, mức độ tiêu hao năng lượng và mức độ ô nhiễm do sản xuất công nghiệp tạo ra, gây ảnh hưởng đến môi trường sống chung của cả nhân loại cũng ngày càng tăng lên. Nếu chúng ta không biết cách bảo vệ môi trường, nhất là không có ý thức tự giáo dục bản thân, thể hiện qua các hành vi tôn trọng và bảo vệ môi trường sống mỗi ngày, thì chẳng những thực trạng ô nhiễm môi trường ngày càng nặng nề sẽ ảnh hưởng nghiêm trọng đến cuộc sống của chúng ta mà còn ảnh hưởng đến cả các thế hệ con cháu chúng ta. Trước viễn cảnh đó, việc đưa ra những chuẩn mực đạo đức nhằm bảo vệ môi trường rõ ràng là điều vô cùng cần thiết, nhằm bảo vệ cuộc sống tốt đẹp cho nhân loại trên cả hành tinh này...

***

Có người viện lý do rằng, chính vì các chuẩn mực đạo đức không phải là bất biến mà có sự thay đổi theo thời gian, có sự khác nhau giữa phong tục của từng dân tộc và cách sống của

người dân ở nhiều quốc gia khác nhau trên trái đất, nên các chuẩn mực đạo đức chỉ mang một giá trị tương đối và con người ta không nhất thiết phải tự giác tuân theo mà có thể tùy ý tuân theo hoặc không! Tuy nhiên, tính không bất biến của các chuẩn mực đạo đức hoàn toàn không phải là lý do để chúng ta hoài nghi về tính đúng đắn và giá trị của các chuẩn mực đạo đức. Chúng ta sẽ phải giải quyết vấn đề gây băn khoăn này như thế nào đây?

Trước hết, chúng ta phải thừa nhận rằng, mọi cái được xem là đúng đắn, phù hợp trên cuộc đời này đều chỉ mang tính chất tương đối. Một điều gì đó được xem là đúng trong những điều kiện, hoàn cảnh này, lại không được xem là đúng trong điều kiện khác, hoàn cảnh khác. Cũng tương tự như vậy, một điều được xem là chuẩn mực đạo đức ở dân tộc này, đất nước này, thời đại này... chưa hẳn đã được xem là chuẩn mực đạo đức ở dân tộc khác, đất nước khác, thời đại khác... Như vậy cũng không phải là điều quá khó hiểu!

Thiết tưởng ở đây chúng ta cần phân biệt sự khác nhau giữa chuẩn mực và giá trị. Chuẩn

mục đạo đức ở mọi nơi và mọi thời có thể có những sự khác biệt nhất định nào đó, nhưng giá trị chung của tất cả những chuẩn mực đạo đức đó là đều hướng con người đến cái Thiện. Đó là lý do lý giải cho chúng ta hiểu tại sao các chuẩn mực đạo đức có sự thay đổi qua các thời đại lịch sử. Cho dù những chuẩn mực đạo đức cụ thể ở từng thời đại lịch sử có thể có những sự sửa đổi, bổ sung, có những khác biệt không tránh khỏi, nhưng giữa các thời đại lịch sử khác nhau đều có những điểm nhận thức tương đồng về cái Thiện.

Trình độ nhận thức hạn hẹp của mỗi cá nhân chúng ta có thể sai lầm, nhưng cuộc sống thì vốn dĩ không sai lầm. Cuộc sống luôn có những quy luật của nó. Cuộc sống ngày càng trở nên phong phú, phức tạp hơn, chính vì vậy mà cuộc sống cũng đòi hỏi nơi bản thân mỗi chúng ta những nỗ lực hoàn thiện bản thân ngày càng cao hơn, với nhiều chuẩn mực đạo đức hơn. Những chuẩn mực đạo đức được bắt rễ từ những đòi hỏi của thực tế cuộc sống cùng khát vọng hướng thiện của con người. Những chuẩn mực đạo đức định hướng cho con người có

cách lựa chọn và hành động trong từng trường hợp cụ thể.

Chính nhờ có những chuẩn mực đạo đức mà mỗi người có cơ sở để điều chỉnh nhận thức và hành vi của mình, nhằm đáp ứng yêu cầu chung ngày càng cao của nền đạo đức xã hội. Nếu nhân loại ngày càng leo lên những bậc thang cao hơn của văn minh, thì một đòi hỏi tất yếu là các chuẩn mực đạo đức cũng sẽ ngày càng phải hoàn thiện hơn, sao cho tương xứng với những bước tiến đó của nhân loại.

Đó là chưa nói, qua thời gian cùng với đà phát triển của xã hội, khi trình độ giáo dục được nâng lên thì sự nhận thức của con người về các chuẩn mực đạo đức cũng ngày càng được nâng cao thêm. Theo đó, những gì giúp cho con người thăng tiến về tinh thần, những gì đóng góp tích cực vào sự phát triển của xã hội, những gì phù hợp với xu thế phát triển đi lên của cuộc sống là Thiện. Trái lại, những gì làm hủy hoại con người, đẩy con người tụt lùi xuống hàng thú vật, những gì gây nên hậu quả tiêu cực, trái với xu thế phát triển đi lên của cuộc sống là Ác.

Cho nên, có thể khẳng định, tiêu chuẩn để

phân biệt như thế nào là Thiện hay Ác là ở sự phù hợp hay không phù hợp với sự thăng tiến phẩm giá con người, với tiến bộ xã hội, với xu thế vươn lên của cuộc sống nhân loại. Nói tóm lại, thiện là tất cả những gì tốt đẹp, mang lại cho từng cá nhân và cả xã hội một cuộc sống hạnh phúc hơn, phát triển hài hòa hơn.

Như vậy, cùng với tiến trình lịch sử của mình, loài người đã không ngừng đúc kết, bổ sung những chuẩn mực đạo đức, xem đó là những chân lý đúng đắn, phù hợp và không ngừng nỗ lực thực hiện nó. Và xã hội dù ở thời đại nào cũng luôn cần đến các chuẩn mực đạo đức để có thể duy trì sự tồn tại và phát triển. Đây là một thực tế khách quan mà không ai có thể bác bỏ được.

Dù các chuẩn mực đạo đức có được bổ sung, cập nhật, thay đổi cho phù hợp với những thay đổi của các điều kiện kinh tế - xã hội trong từng thời kỳ lịch sử cụ thể đi chăng nữa, thì có một sự thật khách quan mà chúng ta phải nhìn nhận là các chuẩn mực đạo đức ấy bao giờ cũng thể hiện xu hướng ngày càng tiến bộ hơn và luôn gắn liền với việc sáng tạo thêm các giá

trị tốt đẹp, cao cả hơn cho nhân loại. Nói cách khác, những chuẩn mực đạo đức đó chính là sự kết tinh những giá trị tốt đẹp của nền đạo đức nhân loại.

Cùng với những tiến bộ của nền văn minh vật chất, loài người đã không ngừng sáng tạo nên những giá trị đạo đức cao cả. Chính những giá trị đạo đức ấy đã góp phần tích cực vào sự phát triển hài hòa của xã hội và sự tiến bộ của nhân loại.

Ngày nay, chúng ta thấy rằng, hầu hết các hệ thống luân lý lớn nhất của nhân loại đều gắn liền với những tôn giáo lớn. Chúng ta không thể phủ nhận lý tưởng cao cả và giá trị thiêng liêng của các tôn giáo chân chính trong việc hướng con người đến cái Thiện. Thậm chí, ngày nay các tôn giáo còn đóng một vai trò vô cùng quan trọng trong việc khuyến khích và hướng con người đến cái Thiện, thực hành điều Thiện... Tuy nhiên, nếu xét về mặt lịch sử, thì ngay cả khi chưa có sự xuất hiện của các tôn giáo lớn, loài người cũng đã biết hướng đến các giá trị đạo đức từ rất sớm, bởi vì đạo đức là một đòi hỏi tất yếu của xã hội loài người.

Hồông thiện – khai vông của toàn nhân loại

Hường thiện là kết tinh của một trong ba giá trị Chân – Thiện – Mỹ mà bản thân từng người và cả nhân loại vẫn luôn theo đuổi trong cuộc sống. Bước vào thế kỷ XXI, nhân loại đã được chứng kiến những bước tiến thần kỳ của khoa học - kỹ thuật và công nghệ. Con người càng có điều kiện đầy đủ hơn để thỏa mãn những nhu cầu về vật chất, nhu cầu sinh hoạt hằng ngày.

Tuy nhiên, chỉ riêng sự phát triển của khoa học - kỹ thuật và công nghệ không thôi thì vẫn chưa đủ đem lại hạnh phúc cho con người, nếu cuộc sống thiếu đi bóng dáng của lòng hướng thiện.

Chúng ta tự hỏi, cuộc sống của nhân loại sẽ ra sao nếu con người không biết đến các giá trị đạo đức, không biết đến nếp sống cao thượng, tôn trọng, yêu thương, hy sinh vì nhau? Ở bất cứ nơi đâu thiếu bóng dáng của cái Thiện thì cuộc sống trở nên thật đáng sợ. Chúng ta

hãy tự hỏi, nếu cuộc sống của nhân loại không dựa trên nền tảng của tình yêu thương và lòng hướng thiện thì nó sẽ dựa trên cái gì?

Dù khoa học và công nghệ có phát triển đến đỉnh cao mà con người thiếu đi nhân cách, thiếu lòng hướng thiện thì bản thân sự phát triển kia cũng không còn có ý nghĩa gì! Thậm chí, nó có thể hàm chứa nguy cơ dẫn đến những mối hiểm nguy, những cuộc chiến tranh tàn khốc cho cả nhân loại. Chính lòng hướng thiện sẽ góp phần xóa bỏ đi những gì là thù hận, độc ác, những tham vọng quá lớn, điên rồ của con người.

Dẫu biết rằng nghiên cứu khoa học, sáng chế kỹ thuật là để phục vụ con người, nhưng đồng thời khoa học - kỹ thuật đó cũng phải thân thiện với môi trường, tiết kiệm năng lượng. Việc khai thác và ứng dụng các kết quả nghiên cứu của khoa học cần kết hợp với lòng hướng thiện, để đem lại thật nhiều lợi ích cho cuộc sống và hạnh phúc của cả nhân loại. Vì vậy, trong cuộc sống, không thể không có lòng hướng thiện. Lòng hướng thiện vừa là đòi hỏi tất yếu của cuộc sống, vừa là điều kiện tất yếu cho hạnh phúc của cả nhân loại.

* * *

Ngày nay, trong xu thế toàn cầu hóa, lòng hướng thiện không chỉ có giá trị to lớn và ý nghĩa cao đẹp cho cuộc sống của bản thân mỗi người, cho cộng đồng xã hội, mà còn cho cả nhân loại. Trong thế giới ngày nay, dân số ngày càng tăng nhanh, các nguồn tài nguyên thiên nhiên có nguy cơ cạn kiệt dần. Đời sống kinh tế - xã hội ngày càng trở nên khó khăn, phức tạp hơn. Nhiều vấn đề nan giải đã và đang nảy sinh đòi hỏi nhân loại phải cùng chung tay góp sức giải quyết: vấn đề ô nhiễm môi trường, khủng hoảng kinh tế, xóa đói giảm nghèo, ngăn ngừa nguy cơ chiến tranh, vấn đề bệnh tật, tình trạng thất học, tội phạm gia tăng, sự đe dọa của chủ nghĩa khủng bố...

Cho đến nay, nhân loại vẫn còn phải chứng kiến những cuộc chạy đua vũ trang, những xung đột sắc tộc, tôn giáo diễn ra ở nơi này nơi khác, những hình thức chà đạp nhân quyền, bóc lột lao động từ tàn bạo nhất cho đến tinh vi nhất đối với con người. Trước thực trạng đó, lòng hướng thiện có một vai trò rất quan trọng trong việc cả nhân loại ngày nay đang chung sức trong

cuộc đấu tranh vì hòa bình, độc lập, dân chủ, tiến bộ và văn minh trên toàn thế giới.

Lòng hướng thiện là đòi hỏi tất yếu không thể thiếu được ở mỗi chúng ta, nhằm duy trì cuộc sống an lành, hòa bình và phát triển cho cả nhân loại. Hơn lúc nào hết, cuộc sống hôm nay đang đòi hỏi mỗi người, mỗi đất nước, mỗi dân tộc đều phải có ý thức chung tay góp sức xây dựng một thế giới phát triển hài hòa, mang lại hạnh phúc cho cả nhân loại.

Cuộc sống càng văn minh, tiến bộ, càng đặt ra một đòi hỏi tất yếu là, cần phải khơi dậy lòng hướng thiện nơi con người. Phải dựa trên nền tảng của lòng hướng thiện mới có thể giải quyết được những vấn đề toàn cầu và những vấn nạn của từng quốc gia, từng xã hội. Chỉ có những con người với đầu óc hời hợt, nông cạn, thiếu hiểu biết mới cho rằng những giá trị đạo đức là không cần thiết. Sống ở đời, mọi việc luôn có vay có trả, có nhân có quả, có cho có nhận, gieo gió gặt bão... Đó là quy luật tất yếu của cuộc sống.

Mặc cho những khác biệt về điều kiện tự

nhiên, về chủng tộc, văn hóa, kinh tế, chính trị, tôn giáo... ước mong sao lòng hướng thiện sẽ trở thành điểm gặp gỡ chung của mọi người trên quả đất này, để cùng nhau chung tay xây dựng một cuộc sống tốt đẹp hơn cho cả nhân loại!

Hồìng thiện – cội nguồn của hành phuc

“Trong cuộc sống có cả điều thiện lẫn điều ác, tại sao phải lựa chọn điều thiện? Và nhất là, tại sao bản thân ta phải nỗ lực sống hướng thiện?”

Có lẽ đây là câu hỏi luôn khiến bản thân mỗi chúng ta phải băn khoăn, thao thức nhiều nhất. Hơn lúc nào hết, con người trong thời đại ngày nay cần có sự tỉnh táo trước cuộc sống. Và nhất là, mỗi người cần xác định ý nghĩa đích thực của cuộc sống bản thân mình là gì?

Qua những gì đã trình bày ở trên, chắc hẳn mỗi chúng ta đã nhận ra câu trả lời thật giản dị. Bởi vì, cái ác là nguy hiểm, chẳng những hủy hoại cá nhân kẻ đã gây ra điều ác, mà còn

làm cho trật tự xã hội bị rối loạn, không còn nữa cuộc sống êm đẹp, tiến bộ của nhân loại như ta hằng mong ước. Nếu không nỗ lực sống hướng thiện, chúng ta dễ có những việc làm không tốt, thậm chí còn gây ra nhiều tội lỗi, tiếp tay cho những tệ nạn, bẻ trái của xã hội. Mọi đau khổ mà con người gây ra cho nhau đều do con người chưa có lòng hướng thiện.

Những ai có lòng hướng thiện chính là những con người biết nhìn nhận hạnh phúc cuộc sống của mình trong mối tương quan với hạnh phúc của nhiều người khác, với xã hội, và với hạnh phúc của cả nhân loại. Trong cuộc sống, bất cứ ai trong chúng ta cũng muốn sống bên cạnh những người tốt, để có thể chia sẻ, giúp đỡ lẫn nhau. Những người tốt là những người đem lại cho chúng ta hạnh phúc, bình an. Không ai muốn sống bên cạnh những kẻ xấu, bởi lúc nào cuộc sống cũng đầy dẫy những bất an, lúc nào cũng phải nơm nớp lo sợ những chuyện không hay hoặc những điều hiểm nguy bất chợt xảy đến với mình. Và muốn sống bên cạnh những người tốt thì trước hết bản thân ta cũng phải là một người tốt.

Người có lòng hướng thiện luôn thấu hiểu được bản thân mình và nỗ lực thấu hiểu người khác. Lòng hướng thiện giúp chúng ta biết cách tự điều chỉnh hành vi và cách cư xử của mình cho đúng mực với mọi người xung quanh. Nói cách khác, mỗi chúng ta cần biết mình phải tự tu dưỡng, rèn luyện bản thân mình như thế nào, để mỗi hành vi hằng ngày của mình không xấu xa, không gây hại cho người khác, cho xã hội. Chỉ có dựa trên nền tảng của lòng hướng thiện mới giúp mỗi chúng ta tìm được ý nghĩa đích thực của cuộc sống, tránh được những sai lầm, lệch lạc có thể có. Chính vì vậy, bản thân mỗi người, dù sống trong bất cứ hoàn cảnh nào, cũng đều cần có sự nhận thức và hành động sao cho phù hợp với các chuẩn mực đạo đức.

Thật vậy, cuộc sống của bạn chỉ có ý nghĩa khi nó thấm đượm những giá trị đạo đức cao cả. Cho nên, có thể nói rằng, đối với mỗi chúng ta, khi sống ở đời, việc luôn có ý thức và nỗ lực theo đuổi các giá trị đạo đức tốt đẹp mới là điều đáng quý, đáng trân trọng. Sống sao cho có đạo đức là một câu hỏi mà suốt đời mỗi người phải không ngừng tự đi tìm câu trả lời cho mình. Bởi

vì, một lối sống không đạo đức, bất chấp chuẩn mực xã hội sẽ đem lại bất hạnh cho cả cuộc đời ta. Đi theo cái xấu cái ác, tự chúng ta sẽ hủy hoại bản thân mình, hủy hoại tương lai cuộc đời mình.

Có một điều chắc chắn rằng, con người ta không thể hạnh phúc khi phải sống trong sự cắn rứt của lương tâm (bên trong) và sự lên án của xã hội (bên ngoài). Giữa việc làm điều thiện để lòng mình cảm nhận được niềm hạnh phúc, thanh thản với việc làm điều ác để lương tâm bị cắn rứt, chắc chắn chúng ta sẽ phải lựa chọn làm điều thiện.

Phần thưởng lớn nhất mà một cuộc sống hướng thiện mang lại cho bản thân ta chính là: sự thanh thản của cõi lòng. Khi quyết tâm thay đổi cuộc đời mình đi theo tiếng gọi của lòng hướng thiện, tâm hồn ta như một lần nữa cảm nhận niềm hạnh phúc được tắm lại nơi dòng suối tinh khiết, mát lành mà từ thuở ấu thơ ta đã từng cảm nhận được. Khi nỗ lực sống hướng thiện, chắc chắn lòng ta luôn cảm nhận được sự bình an, nhẹ nhõm, trong sáng, lành mạnh, cảm thấy mình là người sống có ích cho cuộc

sống. Chúng ta không làm bất cứ điều gì để phải xấu hổ với lương tâm, với người khác. Khi đó, lương tâm của ta sẽ không phải chịu những cắn rứt nặng nề. Bản thân ta cũng không phải chịu đựng những lời phỉ nhổ, nguyên rủa của miệng lưỡi người đời!

* * *

Hạnh phúc trong cuộc sống không phải ở đâu xa, mà ở ngay trong nỗ lực sống hướng thiện của mỗi người chúng ta. Mỗi chúng ta là một thành viên sống trong cuộc đời này, nên mọi niềm vui hay nỗi buồn của kẻ khác đều có ít nhiều ảnh hưởng xa gần đến ta. Một trong những điều quan trọng nhất của con người khi sống trên đời là phải biết quan tâm lẫn nhau. Do đó, mỗi chúng ta hãy biết xem niềm vui của người khác như niềm vui của chính mình. Và hãy biết nghĩ rằng, trong nỗi buồn của người khác quanh ta luôn có một phần trách nhiệm của mình, vì mình chưa biết cách giúp hay chưa thể giúp cho người khác được vui.

Khi nghĩ và làm được như vậy, ta mới có thể sống hướng thiện. Bởi khi cuộc đời này càng có

thêm nhiều ánh sáng của niềm vui, thì bóng tối bất hạnh cũng sẽ được thu nhỏ lại.

Chính vì những lý do đó, lòng hướng thiện phải trở thành nền tảng tinh thần trong đời sống của bản thân mỗi người. Lòng hướng thiện giúp mỗi con người tự hoàn thiện mình và nâng cao giá trị của bản thân, làm cho nhân cách bản thân mình trở nên thanh cao. Chính vì vậy, chỉ có nỗ lực sống hướng thiện mới là cội nguồn của hạnh phúc!

Höông thiện – leisöng của ñöi ta

Trong cuộc đời, bất cứ ai trong chúng ta cũng có những lúc phải đưa ra những quyết định và hành động tạo nên bước ngoặt làm thay đổi cuộc đời mình. Một trong những bước ngoặt quan trọng đó chính là khi ta quyết định đi theo con đường hướng thiện. Dẫu biết rằng, chúng ta khó có thể thay đổi thực trạng xã hội, thay đổi thế giới, thay đổi cuộc đời mà ta đang sống. Tuy nhiên, dù cho như vậy đi chăng nữa, cái mà bạn có thể thay đổi chính là thay đổi chính bản thân mình dựa trên nếp sống hướng thiện.

Có nhiều người nghĩ rằng, khi sống giữa một xã hội còn có nhiều mặt trái tiêu cực, vì sao bản thân mình lại phải nỗ lực sống hướng thiện trong khi biết bao người quanh mình chưa nỗ lực sống hướng thiện? Như vậy có phải là tự chọn lấy những thiệt thòi, khó khăn cho bản thân mình không?

Lẽ dĩ nhiên, chúng ta không thể chối bỏ những mặt trái phũ phàng của thực tế đang hiện hành, nhưng chúng ta cũng không nên vì thế mà không nỗ lực vươn lên một nếp sống hướng thiện. Chúng ta không thể chỉ cúi gằm mặt xuống nhìn thực tế nghiệt ngã, để rồi bị chìm lút trong thực tế nghiệt ngã. Trái lại, cuộc sống luôn đòi hỏi chúng ta phải biết ngẩng đầu nhìn lên, để thấy được những viễn cảnh cao cả hơn của cuộc sống.

Bạn à! Giữa một cuộc sống còn nhiều mặt trái phức tạp, chính vì muốn khẳng định lẽ sống của bản thân chúng ta mới lựa chọn con đường hướng thiện. Thiết nghĩ chúng ta đừng tự nêu ra những câu hỏi đại loại như trên! Sống mà cứ nêu ra câu hỏi đó và những câu hỏi tương tự như vậy sẽ chẳng có ích gì cho cuộc đời ta

cả, vì chúng chỉ giam hãm cuộc đời chúng ta quanh quẩn trong vòng bế tắc mà thôi! Chẳng lẽ chúng ta cứ thụ động, cam chịu để cho những bẽ trái cuộc đời và hành vi xấu ác của người khác quyết định tương lai cuộc đời mình hay sao? Không thể! Dù cho người khác có làm gì đi chăng nữa thì họ cũng không chi phối tương lai cuộc đời chúng ta, bởi đơn giản họ không phải là chúng ta thì làm sao quyết định tương lai cuộc đời chúng ta?

Chỉ có nỗ lực sống hướng thiện mỗi ngày qua những việc làm tốt của mình thì chúng ta mới thực sự quyết định tương lai cuộc đời mình mà thôi! Đã quyết tâm lựa chọn lối sống hướng thiện, chúng ta phải đi theo lòng quyết tâm của mình bằng bất cứ giá nào! Thử hỏi, trên cuộc đời này, có điều gì tốt đẹp mà lại không đòi hỏi chúng ta phải trả bằng một cái giá tương xứng? Những bẽ trái tiêu cực của xã hội chỉ là những thử thách cho lòng hướng thiện, chứ không phải là những trở ngại mà chúng ta không thể vượt qua. Nếu cuộc đời này luôn bằng phẳng và mọi sự việc diễn ra luôn tốt đẹp, suôn sẻ thì nỗ lực hướng thiện của bản thân ta còn có ý nghĩa

gì? Chuyến hành trình cuộc đời chỉ thú vị khi ta phải vượt qua nhiều thác ghềnh. Sức sống của một con người thể hiện ở chỗ con người biết vượt lên những mặt trái, nghịch cảnh của cuộc sống để sống với lẽ sống hướng thiện của bản thân mình.

Một xã hội sẽ không thể phát triển được nếu thiếu đi những cá nhân dũng cảm đương đầu với những khó khăn để khẳng định lẽ sống tốt đẹp của bản thân, đồng thời gieo những hạt mầm của niềm tin, nhiệt huyết và khát vọng cho nhiều người khác. Những ai biết lựa chọn lối sống hướng thiện chính là những người biết đưa ra một quyết định lựa chọn có ý thức để thay đổi cuộc đời mình, chứ không cam chịu để cho những mặt trái cuộc đời hay những hành vi xấu ác của người khác chi phối mình!

* * *

Bản thân mỗi chúng ta hãy nỗ lực hết mình để sống hướng thiện, để trở thành một con người chân chính! Có rất nhiều lý do khiến chúng ta phải coi nỗ lực sống hướng thiện là lẽ sống của đời mình.

Trước hết, chỉ có lòng hướng thiện mới giúp mỗi chúng ta có được sự định hướng đúng đắn cho cuộc đời mình. Lòng hướng thiện gìn giữ cho ta tâm hồn trong sáng, không bị vẩn đục trước những việc làm chưa tốt của người khác hay những bề trái của cuộc đời. Trong bất cứ hoàn cảnh nào, người có lòng hướng thiện cũng luôn có ý thức gìn giữ nhân cách, phẩm giá của bản thân, không để bị hoen ố bởi những cám dỗ và điều xấu.

Lòng hướng thiện sẽ giúp mỗi chúng ta hoàn thiện chính mình. Đó cũng là ước vọng chân chính của mỗi chúng ta. Con người ta ai cũng khao khát được sống một cuộc sống có ý nghĩa chứ không ai mong sống một cách mòn mỏi, sống lệch lạc, sống thừa. Hãy nghĩ đến cha mẹ vất vả sinh ra ta, bỏ bao công sức nuôi nấng, dưỡng dục ta. Một lối sống hướng thiện sẽ xứng đáng với bản thân ta hơn, xứng đáng với niềm kỳ vọng của người thân của ta hơn.

Chắc hẳn bạn cũng đồng ý với tôi rằng, trong cuộc sống, con người ta không thể chỉ vì một chút tham vọng cá nhân nhỏ nhoi hèn kém, một chút danh hão, một chút lợi lộc vật chất,

một chút ham muốn tầm thường... mà đánh mất chính mình! Bạn hãy nhìn thấy trong cuộc sống, vẫn còn đó biết bao kiếp người nghèo khổ quanh mình, mỗi ngày đang phải vất vả mưu sinh vì miếng cơm manh áo, nhưng họ không vì vậy mà bán rẻ lương tâm, phẩm giá làm người. Chẳng lẽ chúng ta lại thua kém phẩm giá so với tấm gương sáng của những con người bình dị quanh mình sao? Danh dự làm người của ta chẳng đáng để bản thân ta phải nỗ lực sống hướng thiện hay sao?

Tục ngữ có câu: “*Cọp chết để da, người chết để tiếng.*” Con người có lúc sinh ra, chắc chắn sẽ có lúc từ giã cõi đời này. Tuy nhiên, chết không phải là hết! Ta để lại điều gì, dấu ấn gì cho cuộc đời này sau khi ta từ giã cõi đời mới là điều quan trọng. Cuộc đời ta ngắn ngủi lắm! Mỗi người đều phải tự chịu trách nhiệm về mọi việc mà bản thân mình đã làm trong cuộc đời mình! Mỗi chúng ta chỉ sống một cuộc đời mà thôi, nên không thể tự mình làm hư hỏng, phí phạm cuộc đời mình. Và chắc chắn là, không ai trong chúng ta muốn sống một cuộc đời đầy tội lỗi, tai tiếng để thiên hạ chê cười.

Phải thấy được tính chất ngắn ngủi, hữu hạn của đời sống như vậy, ta mới nỗ lực sống thiện mỗi ngày và đồng thời tránh xa cái xấu, cái ác. Phải sống như thế nào để đến khi mình nhắm mắt xuôi tay, bản thân mình vẫn còn để lại niềm nhung nhớ, tiếc thương cho những người ở lại? Đó chẳng phải là một câu hỏi rất đáng để suy nghĩ hay sao? Và do vậy, mỗi chúng ta hãy biết nghĩ đến lúc mình phải từ giã cõi đời này, không phải là để sợ hãi cái chết, mà là để biết nỗ lực sống hướng thiện ngay trong những ngày ta đang sống.

* * *

Cuộc sống của mỗi chúng ta chỉ có ý nghĩa khi mơ ước về một điều gì đó chưa đạt được và tự hứa với lòng sẽ đạt được trong tương lai. Hiện tại, bản thân ta chưa phải là một người hoàn thiện, vậy ta hãy nỗ lực sống hướng thiện, để tự hoàn thiện bản thân mình!

Khi nỗ lực sống hướng thiện, bạn không chỉ thăng tiến về mặt đạo đức mà cả sự nghiệp cuộc đời bạn cũng sẽ trở nên có nền tảng vững vàng hơn, giúp bạn tiến xa hơn, hứa hẹn mang

lại những thành quả vẻ vang hơn, phục vụ tha nhân một cách đắc lực hơn!

Thật vậy, mỗi chúng ta đang xây đắp cuộc đời mình dựa trên những gì chúng ta làm mỗi ngày. Bất cứ ai cũng đều biết rằng, làm việc là con đường quan trọng để xây dựng sự nghiệp, khẳng định nhân cách của bản thân, vừa tích cực đóng góp cho đời vừa đem lại sự thành đạt và hạnh phúc cho bản thân.

Mọi việc chúng ta làm chỉ thật sự có ý nghĩa và tốt đẹp khi chúng ta được thúc bởi lòng hướng thiện. Bởi vì, chúng ta không thể nào tạo ra kết quả khác với những gì mình đang ấp ủ trong lòng. Nói cách khác, một khi mình ấp ủ trong lòng mình điều gì, thì dù sớm hay muộn mình cũng sẽ tạo ra kết quả tương ứng trong cuộc sống như vậy!

Nếu chúng ta làm việc mà không dựa trên nền tảng của lòng hướng thiện thì mọi việc chúng ta làm tự nó đã mang hạt mầm hủy diệt trong đó rồi! Thực tế cho thấy, có những người chỉ vì một chút bất cẩn, một chút xao lãng, một chút cầu thả hay một chút thiếu trách nhiệm

trong công việc... đã tự vì lấp mọi thành quả cùng uy tín nghề nghiệp mà bản thân đã phải vất vả bao nhiêu năm để tạo dựng. Bên cạnh đó, bạn cũng có thể thấy, có những người khởi đầu công việc một cách rất xuất sắc, nhưng chỉ vì họ thiếu những khát vọng lớn, thiếu thiện chí phục vụ tha nhân, lúc nào cũng chỉ cắm đầu cắm cổ làm việc với ý đồ thuần túy trục lợi... nên họ không thể tìm được nguồn động lực sâu xa, mạnh mẽ để thôi thúc bản thân tiến xa hơn trên con đường sự nghiệp. Chính vì vậy, những con người ấy đã không có được sự nghiệp lớn lao và giàu tính nhân bản mà lẽ ra họ vốn xứng đáng được có! Thậm chí, họ còn đi đến tình trạng dang dở sự nghiệp cao cả của cuộc đời mình. Đó chẳng phải là những điều quá đáng tiếc hay sao?

Khi có lòng hướng thiện, chúng ta mới cố gắng làm việc bằng tất cả khả năng, nhiệt huyết cùng ý hướng ngay thẳng tốt lành, thái độ nghiêm túc cùng ý thức trách nhiệm cao của bản thân mình. Bạn hãy tin rằng, một khi bạn làm việc với sự mạch bảo khôn ngoan của lòng hướng thiện cùng thiện chí phục vụ tha nhân,

chắc chắn bạn sẽ được đền bù một cách xứng đáng bằng những thành quả mang ý nghĩa tốt đẹp do chính mình tạo ra!

Và như vậy, đi theo con đường hướng thiện tức là chúng ta đã lựa chọn một hướng đi vững chắc không chỉ cho sự nghiệp mà còn cho tương lai cuộc đời mình!

* * *

Sống hướng thiện chính là một quá trình nỗ lực tu dưỡng bền bỉ, rèn luyện bản thân không ngừng trong suốt cả cuộc đời. Cho nên, sống hướng thiện hoàn toàn không phải là một sự ép buộc từ bên ngoài như nhiều người lầm tưởng, mà là một sự nỗ lực tự thân của mỗi cá nhân, dưới những tác động, ảnh hưởng đúng đắn của gia đình, nhà trường và xã hội.

Dù cho pháp luật và dư luận xã hội có nghiêm khắc đến đâu cũng vẫn không thể thay thế cho khát vọng sống hướng thiện của con người. Lòng hướng thiện phải xuất phát từ chính bản thân ta, phải là sự tự do chọn lựa bắt nguồn từ sự tôn trọng phẩm giá làm người của ta!

Và chính vì sống hướng thiện là một quá trình nỗ lực tu dưỡng bền bỉ, rèn luyện bản thân không ngừng trong suốt cả cuộc đời, cho nên sống hướng thiện không phải là tự dọa đầy kiếp sống của mình như nhiều người lầm tưởng. Những người hướng thiện chính là những người đã nhận ra và thấu hiểu hơn ai hết ý nghĩa và giá trị của các chuẩn mực đạo đức. Trên cái nền hiểu biết vững chắc và sâu xa đó, chính họ đang tự do tìm kiếm một cuộc sống tốt đẹp như bản thân hằng mong muốn!

Sống hướng thiện mỗi ngày

Trong cuộc sống, mỗi chúng ta đều là những con người bất toàn. Nhưng nếu biết đặt ra cho đời mình mục đích hướng thiện, chúng ta vẫn có thể ngày càng tiến xa hơn trên con đường hướng thiện. Sự thăng tiến của bản thân ta, trên nhiều phương diện của cuộc sống đều phụ thuộc vào những nỗ lực bền bỉ mỗi ngày của ta. Nếp sống hướng thiện đòi hỏi chúng ta phải cố gắng liên tục và luôn đổi mới tâm hồn mình để đảm bảo rằng bản thân ta đang bước đi trên con đường hướng thiện!

Làm thế nào để bản thân ta có thể ngày càng vững bước trên những nẻo đường hướng thiện? Chắc chắn đây là một câu hỏi không ngừng đặt ra cho những tâm hồn cao cả đang khao khát vươn đến cuộc sống ngày càng hướng thiện nhiều hơn. Trong những phần tiếp theo đây của cuốn sách này, chúng ta sẽ cùng nhau lần lượt đi tìm câu trả lời cho câu hỏi quan trọng này.

Như đã nói, lòng hướng thiện không phải tự nhiên mà có được! Đó là kết quả của một quá trình nỗ lực rèn luyện bản thân rất lâu dài, từ thuở ấu thơ cho đến lúc trưởng thành, và kéo dài mãi đến tận khi con người nhắm mắt xuôi tay. Sống hướng thiện là một cuộc chiến đấu kiên trì chống lại những thói quen xấu và tập dần những thói quen tốt mỗi ngày. Mỗi lần chừa bỏ được một hành vi xấu ác là mỗi lần chúng ta vươn tới điều thiện nhiều hơn. Khi nỗ lực sống hướng thiện, mỗi chúng ta sẽ biết mình phải làm gì và làm như thế nào để thể hiện được chữ THIỆN. Trong quá trình đó, ý thức và nỗ lực của bản thân mỗi người luôn là điều cốt lõi.

Mỗi ngày, dù rất bận rộn bạn vẫn không quên dành thời gian để soi gương, nhưng bạn có dành thời gian để nhìn lại tâm hồn mình mỗi ngày không? Mỗi chúng ta có bao giờ thử dành một khoảng thời gian nhất định trong ngày, đặc biệt là mỗi tối trước khi đi ngủ, để nhìn lại chính mình, về những việc mình đã làm trong ngày không?

Mỗi ngày, bạn có dành chút thời gian để đọc vài đoạn sâu sắc trong những cuốn sách làm giàu tâm hồn và có tác dụng giáo dục đạo đức, để không ngừng gìn giữ, chăm sóc và nuôi dưỡng những ý nghĩ ngay thẳng, tốt lành, những tình cảm trong sáng, yêu thương cho tâm hồn mình không? Dẫu tri thức chỉ là điều kiện cần chứ chưa đủ để giúp ta trở thành một con người có đạo đức thật sự, nhưng giá trị của tri thức là ở chỗ góp phần giúp ta thấu hiểu rõ hơn về lẽ sống của cái thiện, có thêm cơ sở để nhìn nhận, đánh giá đúng đắn hơn về các chuẩn mực đạo đức của cuộc sống...

Trong cuộc sống, phần lớn những hành vi của chúng ta bắt nguồn từ nhận thức. Chính vì vậy, mỗi con người đều cần có sự nhận thức

ngày càng sâu sắc hơn về các chuẩn mực đạo đức tốt đẹp và nỗ lực thực hành mỗi ngày. Hay nói cách khác, chúng ta phải luôn biết lấy những chuẩn mực đạo đức làm thước đo cho việc làm mỗi ngày của mình, để luôn có những hành vi cư xử, những cách sống đúng mực với người khác.

Vì vậy, mỗi ngày chúng ta phải không ngừng nỗ lực học hỏi những điều bổ ích từ cổ chí kim, từ Đông sang Tây, tiếp thu có chọn lọc tinh hoa văn hóa nhân loại, để đúc kết thành những bài học đạo đức, những lẽ sống đúng đắn cho mình. Phương châm của bản thân là, luôn nỗ lực tìm tòi nhiều kiến thức khác nhau, không ngừng học tập những gì tiến bộ, luôn đón nhận những điều tốt đẹp và đào thải những gì lỗi thời, lạc hậu, không còn phù hợp với xu thế vươn lên của cuộc sống.

***

Cuộc sống vốn dĩ đa dạng và phức tạp. Nhận thức lệch lạc, sai lầm thì rất dễ, nhưng muốn nhận thức đúng đắn lại là điều rất khó và đòi hỏi nhiều cố gắng. Chính vì vậy, chúng

ta không tránh khỏi có những lúc không phân biệt được rõ ràng tốt - xấu, dễ đánh giá thiên lệch, chưa chính xác, chưa thỏa đáng về nhiều chuyện lớn nhỏ trong cuộc sống. Mỗi chúng ta cần nỗ lực học hỏi càng sớm càng tốt, không ngừng trau dồi kiến thức cho bản thân từng ngày để có tầm hiểu biết rộng rãi về xã hội, về cuộc sống, phân biệt được đúng - sai, tốt - xấu, thiện - ác, chính - tà.

Đó là chưa nói, trong cuộc sống chắc chắn còn có rất nhiều điều, rất nhiều lĩnh vực mà bản thân ta chưa hề biết. Vốn liếng hiểu biết và tầm nhìn của mỗi người luôn có hạn. Điều tai hại nhất là khi bản thân mình nhận thức còn nhiều thiếu sót, lệch lạc nhưng lại chủ quan cho rằng mình đúng đắn, rốt cuộc dẫn đến những hành vi tiếp tay cho cái xấu cái ác mà không hay, đợi đến khi nhận ra sai lầm của bản thân, muốn sửa sai cũng đã muộn.

Mặc dù lòng hướng thiện là cần thiết, nhưng không phải vì vậy mà chúng ta có thể lầm tưởng rằng chỉ riêng lòng hướng thiện là đủ để con người thực hiện được những hành vi hướng thiện. Chúng ta đã từng nghe chuyện

về những người vô tình trở thành kẻ sát nhân chỉ vì không được thừa hưởng một nền giáo dục toàn diện về y học hay những người vì thiếu kiến thức chuyên môn mà xây dựng những công trình gây nguy hiểm cho tính mạng con người... Cho nên, nỗ lực học hỏi không ngừng là một phần tất yếu của mỗi chúng ta trên con đường hướng thiện.

Một khi trình độ nhận thức được nâng lên, bản thân ta càng có nền tảng vững chắc để phân biệt tốt - xấu, thiện - ác, phân biệt được điều gì nên làm và điều gì không nên làm; khả năng của mình có thể làm được điều gì và không làm được điều gì. Những hiểu biết đúng đắn này sẽ trở thành "*kim chỉ nam*" cho cuộc đời chúng ta, giúp mỗi chúng ta có được những tình cảm, thái độ đúng đắn, từ đó có phương thức lựa chọn những hành vi ứng xử phù hợp với các chuẩn mực của xã hội.

* * *

Để sống hướng thiện, mỗi chúng ta phải dám sống thật với chính mình. Lòng hướng thiện bao hàm trong nó phẩm chất trung thực.

Mà trung thực, trước hết là trung thực với chính bản thân mình. Chúng ta đều biết, trung thực với người khác đã khó, trung thực với bản thân mình còn khó hơn gấp bội. Bởi vì, con người ta thường có khuynh hướng ảo tưởng về bản thân mình, tưởng rằng mình có những phẩm chất tốt đẹp thế này thế nọ, trong khi kỳ thực là mình chưa hề có.

Dẫu thành thật với chính mình là điều khó thực hiện nhất, nhưng chúng ta hãy can đảm nhìn nhận bản thân mình có những điều dở - hay, tốt - xấu như thế nào. Bạn có thể chạy trốn cuộc đời, chạy trốn người khác hoặc phớt lờ miệng lưỡi của thiên hạ, nhưng bạn không thể chạy trốn chính lương tâm của bạn. Do vậy, bạn hãy dành thời gian để trung thực soi vào lòng mình. Không bao giờ được đổ lỗi cho hoàn cảnh đưa đẩy mình đến cái xấu, mà hãy tự trách mình không biết rèn luyện cho bản thân những suy nghĩ tỉnh táo, bản lĩnh vững vàng để tự giữ mình trước cái xấu. Một khi dám thành thật với chính mình như vậy, chắc chắn ta sẽ nhận ra nơi bản thân mình còn rất nhiều điều chưa tốt.

Bạn sống ở trên đời, có kẻ khen người chê, có kẻ ghét người thương, đó là điều rất đổi bình thường. Tuy nhiên, khi bạn nỗ lực sống hướng thiện, bạn sẽ thoát khỏi những lo sợ không đáng có ấy. Bạn sẽ không còn phải quan tâm quá nhiều đến việc người khác nghĩ tốt hay nghĩ xấu về mình. Điều đáng để chúng ta quan tâm nhiều nhất là: Bản thân ta đã thực sự nỗ lực sống hướng thiện như thế nào?

Lòng hướng thiện giúp chúng ta trở thành một con người tốt hơn theo từng ngày. Những gì chúng ta chưa làm tốt được trong ngày hôm nay, hãy cố gắng làm tốt hơn nữa vào ngày mai. Hãy cố gắng sống sao cho, ngày hôm nay phải tốt hơn ngày hôm qua, và ngày mai chắc chắn phải tốt hơn ngày hôm nay. Phải làm sao cho “biểu đồ đạo đức cuộc đời” của bạn thể hiện được chiều hướng tiến lên mỗi ngày một cách đầy can đảm, quả quyết.

* * *

Mỗi chúng ta tự làm nên cuộc đời mình thông qua những việc làm cụ thể mỗi ngày. Trong hành trình hoàn thiện chính mình, con

người không thể bằng lòng với những phẩm chất đạo đức tốt đẹp mà mình đã có được. Dù ngày hôm nay mình đã tiến đến đâu, hãy tự nhủ rằng, mình chưa tiến được bao nhiêu cả và vẫn còn muốn tiến xa hơn nữa trên con đường đạo đức. Mỗi chúng ta phải phấn đấu sao cho, đến một lúc nào đó, việc thực hành nếp sống hướng thiện trở thành một điều hết sức hiển nhiên, nếu không nói là quá đổi bình thường trong cuộc sống hằng ngày của mình. Khi đó, việc duy trì nếp sống hướng thiện sẽ không còn đòi hỏi nơi ta quá nhiều cố gắng khó khăn nữa, đó chính là biểu hiện cho thấy ta đang thực sự thăng tiến trên con đường hướng thiện.

Chỉ có việc không ngừng rèn luyện bản thân trong cuộc sống hằng ngày mới có thể giúp mỗi chúng ta tiến xa hơn trên con đường hướng thiện. Do vậy, mỗi ngày chúng ta nên có thêm những mục tiêu cụ thể, mới mẻ, mang tính tích cực mà bản thân ta cần cố gắng đạt được. Và một khi sống có mục tiêu mỗi ngày như vậy, ta càng có thêm động lực thúc đẩy chính mình hoàn thiện hơn nữa nhân cách của bản thân. Dần dà, những hành động tốt đẹp sẽ trở thành

thói quen tốt, đây chính là biểu hiện nơi ta một trình độ phát triển cao của lòng hướng thiện!

Với những năm tháng đã trôi qua, cuộc đời của mỗi chúng ta có thể lắng đọng nhiều suy nghĩ, để lại nhiều kỷ niệm vui buồn. Nhưng một khi quyết tâm dấn thân trên những nẻo đường hướng thiện, bạn có thể mang lại thật nhiều hạnh phúc cho chính mình và cho thật nhiều người khác nữa!

Làm nhiều thiện, tránh nhiều ác

Cái Thiện phải được thể hiện một cách sinh động, muôn màu muôn vẻ trong đời sống hiện thực. Lòng hướng thiện tiềm ẩn từ sâu thẳm bên trong tâm hồn mỗi người, nhưng lại được thể hiện hết sức cụ thể ra bên ngoài qua nếp sống, qua cách ứng xử với mọi người xung quanh, qua những việc làm cụ thể trong cuộc sống mỗi ngày, chứ không phải chỉ là những lời nói suông.

Nếu lâu nay bạn chỉ sống với phương châm: “Tôi không làm điều gì hại ai cả!”, thì bạn

vẫn chưa lột tả hết được bản chất tốt đẹp và ý nghĩa phong phú của cái Thiện. Không làm điều gì hại ai cả, mới chỉ là một trong những biểu hiện sơ đẳng nhất trên con đường vươn tới cái Thiện mà thôi. Và nếu chỉ dừng lại ở mức độ đó, thì tức là chúng ta đang đi trên con đường “*nửa vời*” vươn tới cái Thiện. Điều tích cực hơn nữa là chúng ta phải thể hiện được cái Thiện bằng cách chủ động làm thật nhiều điều thiện, điều tốt đẹp cho người khác, cho cuộc đời mà ta đang sống... Có như vậy, những việc làm tốt mang tính cụ thể, thiết thực – bắt nguồn từ lòng hướng thiện của ta – mới có tác dụng lay động tâm hồn người khác, mới có sức cảm hóa con người.

Trong cuộc sống thực tế hàng ngày, chúng ta không nên ngồi một chỗ để mơ mộng những điều phi thực tế, càng không nên thụ động chờ đợi thiên hạ hướng thiện hết rồi thì mình mới chịu hưởng thiện. Xã hội muốn tiến bộ thì không thể thiếu những con người dám can đảm, khai lối mở đường và tạo niềm tin, niềm hy vọng cuộc sống cho nhiều người khác. Nói chung, cuộc sống luôn đòi hỏi mỗi chúng ta phải

có những đóng góp tích cực. “Không làm hại ai cả” mới chỉ là cái Thiện thụ động. Tích cực đóng góp cho đời mới là cái Thiện chủ động. Có một điều chắc chắn là, khi nỗ lực sống và hành xử theo điều thiện, bạn sẽ luôn tìm thấy ý nghĩa của cuộc sống.

Nếu lâu nay chưa quen với nếp sống hướng thiện, bạn đừng vội khởi đầu bằng những việc làm quá to tát. Trái lại, hãy kiên trì thực hành lòng hướng thiện từ những việc tốt nhỏ nhỏ mỗi ngày: lời nói đi đôi với việc làm, không xả rác nơi công cộng, không đổ nước thải ra đường làm ô nhiễm môi trường và khiến người khác đi đường bị trượt chân té ngã, dắt người già qua đường, không khạc nhổ bừa bãi ngoài đường, không phóng nhanh vượt ẩu gây tai nạn giao thông mà làm khổ người khác, không hút thuốc trong phòng để tôn trọng sức khỏe của người khác, biết mở nhạc vừa đủ nghe để không làm phiền giấc ngủ và nếp sinh hoạt của nhà hàng xóm...

Tuy tấm lòng lương thiện không phải bỗng chốc mà có, nhưng chính qua những việc tốt nhỏ nhỏ ấy sẽ dần hình thành trong ta khát

vọng hướng thiện, yêu mến điều thiện, để ngày càng vươn tới điều thiện nhiều hơn.

Bên cạnh đó, chúng ta hãy nhớ tới những người mà cuộc đời mình từ nhỏ đến giờ mình đã mang nặng ơn sâu: cha mẹ sinh ra mình, những người đã cứu mang, đã nuôi sống mình, giúp đỡ mình trong cảnh hoạn nạn... Lòng hướng thiện đòi hỏi ta phải biết ơn tất cả – bởi nếu không có những tấm lòng tốt của những con người cao cả đó thì bản thân mình đã không có được ngày hôm nay!

Chính vì mang ơn người khác, mang ơn cuộc đời mà chúng ta có trách nhiệm phải trả ơn người khác, phải làm nhiều điều tốt đẹp hơn nữa cho cuộc đời này! Mỗi chúng ta cần nỗ lực thấu hiểu hoàn cảnh sống, quan tâm đến những khó khăn của mọi người trong cộng đồng: nơi làm việc, nơi sinh sống và trong xã hội. Chúng ta cần thể hiện những hành động nói lên những phẩm chất cơ bản nhất của lòng hướng thiện, như lòng can đảm, dám hy sinh, dám giúp đỡ người khác một cách vô vị lợi, như truyền thống đạo đức tốt đẹp của dân tộc: *“Lá lành đùm lá rách.”*

Cuộc sống ở thời nào cũng không thiếu những người nghèo đói, đau khổ và lầm than! Rất nhiều khi chúng ta cần biết đặt mình vào vị trí của người khác, để cảm thông, chia sẻ với mọi buồn vui, khó khăn của người khác. Thậm chí, nhiều khi chúng ta phải dám hy sinh một phần quyền lợi của bản thân để có thêm điều kiện giúp đỡ những người xung quanh. Mỗi người hãy tích cực đóng góp những điều tốt đẹp để góp phần thay đổi xã hội – dù biết rằng những gì bản thân mình đóng góp được là rất nhỏ.

* * *

Mỗi khi làm được bất cứ một việc tốt nào đó, niềm cảm xúc hân hoan trong lòng ta sẽ ngân vang mãi. Khi có lòng hướng thiện, chúng ta sẽ có cái nhìn khác hẳn về xã hội, về thiên nhiên, về con người. Nỗ lực sống hướng thiện sẽ dần dần giúp ta lấy lại niềm tin trong cuộc sống. Chúng ta sẽ nhận ra cuộc đời này đáng yêu và đáng sống biết bao. Lòng hướng thiện đem lại cho ta niềm tin tưởng vào con người, vào cuộc sống, để rồi lạc quan vươn lên. Trái lại, thiếu vắng lòng hướng thiện sẽ rất tai hại,

vì khi nhìn vào cuộc sống ta sẽ luôn cảm thấy mệt mỏi, chán chê, chỉ nhìn thấy những điều xấu và chẳng còn khát vọng vươn đến những điều tốt đẹp.

Những gì tốt đẹp mà chúng ta làm mỗi ngày luôn có sức hút mạnh mẽ và sức lan tỏa rộng rãi đến người khác. Mỗi một hành động tích cực của chúng ta có thể ví như một ngọn nến, thấp sáng lên những điều tốt đẹp để đẩy lùi dần bóng tối của những gì xấu ác. Nhờ đó, những gì là đau khổ, bất công và tội lỗi sẽ được loại bỏ dần khỏi đời sống xã hội. Chỉ khi nào mỗi chúng ta nghĩ và làm được như vậy thì xã hội mới dần trở nên tốt đẹp hơn.

Sống hy sinh và phúc vui tha nhân

Mỗi chúng ta là một thành viên của xã hội nên mọi việc mà chúng ta làm đều ít nhiều có ảnh hưởng đến cuộc sống của người khác, của xã hội. Như đã nói, hạnh phúc đích thực của mỗi người luôn gắn liền với hoạt động tích cực vì hạnh phúc của người khác, của xã hội. Mỗi chúng ta không chỉ biết sống vì bản

thân mà còn biết sống vì cộng đồng. Cho nên, không thể gọi là sống hướng thiện nếu chúng ta không có thiện chí phục vụ, hy sinh vì hạnh phúc của tha nhân!

Thế mà, trong cuộc sống có rất nhiều người luôn quan niệm hạnh phúc của cuộc đời họ là phải tìm cách hưởng thụ càng nhiều càng tốt. Ở đây, chúng ta chưa cần bàn đến những điểm chưa đúng đắn trong quan niệm sống này. Điều chúng ta quan tâm ở đây là, một cuộc sống chỉ có sự an nhàn và hưởng thụ sẽ đem lại cho con người điều gì?

Giữa cuộc sống còn nhiều cực nhọc, vất vả và có quá nhiều sự đua tranh về vật chất, dường như quan niệm hưởng thụ nói trên càng dễ trở nên phổ biến ở nhiều người hơn. Đồng ý rằng khi cuộc sống còn nghèo khổ, ai trong chúng ta cũng có quyền cố gắng để được ăn no mặc ấm. Khi cuộc sống khá giả hơn lên một chút, chúng ta sẽ muốn được ăn ngon mặc đẹp. Đây cũng là nhu cầu tất yếu không thể phủ nhận. Và nhất là khi đã trở nên giàu có hơn, dư của ăn của để, chúng ta có thể nảy ra nhu cầu du lịch, đi đây đi đó, tham quan, vui chơi, mua sắm... Nếu giàu

có hơn nữa, chúng ta tìm cách mua thêm nhà thêm cửa, xây biệt thự nghỉ mát, sắm sửa mọi tiện nghi hiện đại trong nhà, mua thêm xe hơi, máy bay... Ngoài ra, còn gì nữa không? Sự thỏa mãn về nhu cầu vật chất của bản thân ta cũng chỉ đến thế là cùng, ngoài ra không có gì phong phú hơn nữa cả!

Thực tế mà nói, sự thỏa mãn hay hưởng thụ về vật chất chưa hẳn đã mang lại cho con người hạnh phúc thật sự. Có khi, tâm trạng bi quan, hời hợt, cảm thấy cuộc sống thật nhàm chán, vô vị, chán đời... lại nảy sinh trong chính hoàn cảnh rảnh rỗi, thừa thãi về tiền bạc, vật chất nữa. Bởi vì, sự thỏa mãn về vật chất thường chỉ mang tính chất lặp đi lặp lại, ít khi đem lại cho con người những cảm nhận sâu sắc trong cuộc sống cùng cảm giác mãn nguyện lâu dài. Thậm chí có khi tìm cách thỏa mãn xong rồi ta lại cảm thấy lương tâm bị cắn rứt – nhất là khi phương cách thỏa mãn của ta lại trái với các chuẩn mực đạo đức.

Xét cho cùng, sự giàu có về vật chất và an nhàn hưởng thụ không hẳn đem lại cho con người hạnh phúc thật sự. Cuộc sống của chúng

ta khi còn ấu thơ có thể thiếu thốn về vật chất, nhưng chúng ta lại cảm thấy hạnh phúc rất nhiều so với cuộc sống hiện tại đang no đủ. Đó là bằng chứng rõ ràng nhất cho thấy sự giàu có về vật chất và hưởng thụ không đem lại cho con người hạnh phúc thực sự.

Điều đáng tiếc là, nhiều người ngày nay đang có những quan niệm không đúng đắn về hạnh phúc, khi họ xem hạnh phúc chỉ là tìm cách hưởng thụ càng nhiều càng tốt. Chính vì quan niệm sống sai lạc này mà họ tìm cách lao vào thỏa mãn hạnh phúc cho cá nhân hạn hẹp của mình. Lòng họ lúc nào cũng cảm thấy xao xuyến, bất an vì đang phải tìm mọi cách đua tranh, giành giật với câu hỏi: “Làm sao để được giàu có hơn người?”. Từ đó, con người càng có khuynh hướng tìm cách “đè đầu, cướp cổ” người khác mà sống. Quan hệ giữa người với người không còn là quan hệ yêu thương, hợp tác nữa, mà “*người với người là chó sói*”, lúc nào cũng chỉ tìm cách giành giật để chiếm lấy phần thắng! Chính vì vậy, phần đông con người luôn cảm thấy đau khổ chỉ vì cố chạy theo những ước muốn không hợp lý: muốn giàu có hơn người

khác, muốn hưởng thụ hơn người khác, muốn được an nhàn hơn người khác...

Càng chạy theo những ước muốn không hợp lý này, chúng ta chỉ càng cảm thấy mình nhất định phải “đè” người khác xuống, để mình thừa cơ “ngoi” lên. Tật lười biếng, thói ỷ lại, tính ích kỷ, thích hưởng thụ... đó là những kẻ thù của lòng hướng thiện. Sống giữa một cuộc sống mà ai cũng bị người khác “đè” xuống, bản thân mỗi người sẽ luôn phải đối mặt với một thực tế đầy đau khổ, không còn chỗ đứng cho hạnh phúc.

Điều nguy hại hơn nữa là, quan niệm và lối sống sai lạc trên một khi đã xâm nhập vào tâm hồn tuổi trẻ thì hậu quả cho xã hội tương lai sẽ càng tồi tệ hơn. Tôi biết có một bộ phận thanh niên có thừa sức trẻ và đang sống tranh giành, chấp nhận hơn thua người khác bằng thái độ độc ác, ích kỷ một cách tệ hại. Tôi lấy làm tiếc cho những thanh niên như vậy! Nếu họ cứ trượt dài theo lối sống đó, họ sẽ chẳng bao giờ có thể cảm nhận thế nào là một cuộc sống với niềm hạnh phúc thực sự!

Làm sao hạnh phúc được khi lúc nào cũng an nhàn và cảm thấy “*chẳng có gì để làm*”. Nếu

họ chỉ quyết chí đi tìm mọi cách để thỏa mãn ước muốn hưởng thụ cho riêng mình thì xem ra quan niệm của họ về hạnh phúc cá nhân là quá hạn hẹp, không thể nào khiến họ cảm thấy mãn nguyện lâu được. *Nhàn cư vi bất thiện!* Sống hưởng thụ, nhàn nhã lâu ngày sẽ chỉ đem lại cho bản thân ta cảm giác chán chường của kẻ mang mặc cảm sống thừa, không sáng tạo nên điều gì có ích và dễ có khuynh hướng bị cám dỗ chạy theo điều xấu, đánh mất đi phẩm giá làm người của mình.

Thật vậy, cuộc đời chúng ta ngắn ngủi lắm! Nhưng chắc hẳn nó phải có những ý nghĩa lớn lao hơn là chỉ lo cho bản thân ta. Hãy suy nghĩ, liệu ta nên sống với lòng hướng thiện, hướng đời mình đến những mục đích trong sáng, cao cả hơn, để tích cực phục vụ người khác, hay là chỉ bó hẹp đời mình trong những mục đích, toan tính cá nhân, ích kỷ, hạn hẹp? Chắc hẳn đến đây, mỗi chúng ta đều đã tìm thấy câu trả lời xác đáng cho bản thân mình!

Một trong những hạnh phúc lớn nhất của con người là được sống đơn giản không chạy theo vật chất và nỗ lực phục vụ người khác.

Nếu quả thực chúng ta không có một thiện chí và nỗ lực phục vụ người khác thì cuộc đời ta chẳng có ý nghĩa gì cả! Nói cách khác, mọi sự cố gắng trong cuộc đời của ta chỉ có ý nghĩa khi đó là những cố gắng phục vụ người khác. Không thể gọi là sống hướng thiện một khi con người chỉ biết chạy theo những đòi hỏi nhằm thỏa mãn tính ích kỷ cá nhân của mình mà không biết đến nỗi đau của những người xung quanh, không có một chút thiện chí nào để phục vụ tha nhân!

Nếu sự thỏa mãn về vật chất thường chỉ mang tính chất thường xuyên lặp lại và ít khi đem đến cho chúng ta cảm giác mãn nguyện lâu dài, thì nỗ lực phục vụ người khác lại khiến tâm hồn bạn luôn giàu cảm xúc, phong phú, thăng hoa, không còn chỗ cho sự nhàm chán, đơn điệu. Thật vậy, tự trói buộc cuộc đời ngắn ngủi của mình vào những nhu cầu vật chất của riêng cá nhân mình, đó là một sự trói buộc rất vô lý và vô bổ!

Những người chỉ biết hưởng thụ, không biết phục vụ người khác, luôn rảnh rỗi và lúc nào cũng muốn làm cái gì đó để giết thời gian nhàm

chán. Thế nhưng, họ càng tìm cách giết thời gian thì họ lại càng cảm thấy rảnh rỗi, vô nghĩa và nhàm chán hơn. Còn đối với những người có thiện chí và nỗ lực phục vụ người khác, họ luôn cảm thấy hạnh phúc vì có biết bao nhiêu việc cần làm và phải làm. Và dù đã làm được bao nhiêu, họ vẫn không bao giờ cảm thấy là đủ. Bởi vì, những bề trái của cuộc sống vẫn còn nhiều, những đau khổ và bất hạnh của người khác quanh ta vẫn còn nhiều lắm! Thực tế đó chẳng gọi lên trong sâu xa tâm hồn bạn một khát vọng mạnh mẽ, mong được nỗ lực phục vụ người khác hay sao?

Dù làm bất cứ công việc gì, chúng ta cũng phải luôn tự hỏi: “Mình làm việc này có phải xuất phát từ tấm lòng yêu thương người khác hay không? Mình có sẵn sàng chịu đựng vất vả, khó khăn để giúp đỡ cho những con người đáng giúp đỡ hay không? Mình có chấp nhận một công việc hy sinh phục vụ người khác mà tiền bạc không có là bao không?”. Mỗi ngày, ngoài thời gian dành để làm việc mưu sinh, bạn có tranh thủ thời gian và dành tâm huyết để theo đuổi một lý tưởng phục vụ nào không?

Một khi bạn nỗ lực phục vụ người khác, bạn sẽ không phải gánh chịu thiệt thòi chút nào đâu. Bởi vì, cuộc sống sẽ mang lại cho bạn tất cả những gì tốt đẹp nhất mà bạn đã mang lại cho cuộc sống, bằng nhiều hình thức khác nhau.

Nỗ lực phục vụ người khác chẳng những không làm bạn bị héo mòn đi, nhưng trái lại, bạn sẽ luôn cảm thấy mạnh mẽ, tràn đầy sức sống. Một cuộc sống với thiện chí và nỗ lực phục vụ người khác sẽ đem lại cho tâm hồn ta niềm hạnh phúc giản dị, nhẹ nhàng mà sâu lắng, bất tận! Đó chẳng phải là những phần thưởng vô giá cho cuộc đời của mỗi chúng ta hay sao?

Chỉ khi nỗ lực phục vụ người khác, bản thân ta mới xứng đáng đón nhận được hạnh phúc của cuộc sống. Nỗ lực phục vụ tha nhân, đó là chân lý tất yếu mà mỗi chúng ta cần phải biết và phải làm nếu muốn đem lại cho cuộc đời mình hạnh phúc và ý nghĩa thực sự.

* * *

Nói đến lý tưởng phục vụ tha nhân, chúng tôi không có ý khuyên bạn lúc nào cũng phải tối tăm mặt mũi vì công việc, lúc nào cũng chỉ lo phục vụ người khác mà quên mất bản thân mình. Cuộc sống của mỗi chúng ta rất cần có những khoảnh khắc được thảnh thơi, nhàn nhã chứ! Điều chúng tôi muốn nói ở đây là, sự nhàn nhã mà chúng ta được tận hưởng, phải là sự nhàn nhã sau khi chúng ta đã tận tụy làm được thật nhiều việc hữu ích. Nói cách khác, phải nỗ lực làm được nhiều điều có ích cho bản thân và cho người khác, chúng ta mới có quyền được nhàn nhã.

Một điều cần lưu ý ở đây là, nhàn nhã không phải là một sự nghỉ ngơi vô bổ và thụ động. Trái lại, những khoảnh khắc nhàn nhã là lúc ta có cơ hội suy ngẫm về bản thân, về ý nghĩa cuộc đời mình, về những gì mình đã làm, để từ đó có thể phục vụ tha nhân một cách đắc lực hơn nữa! Bạn đã bao giờ trải nghiệm một sự nhàn nhã như vậy chưa? Một sự nhàn nhã như vậy đáng khao khát lắm!

Vì một xã hội hòng thiện

Lòng hướng thiện của mỗi chúng ta không phải lúc nào cũng dễ dàng nảy nở và phát triển trong cuộc sống thực tế. Dù lâu nay bạn vẫn hướng thiện, nhưng bạn vẫn phải sống với những mặt trái xã hội. Khi vẫn còn có những điều tệ hại, tha hóa, dung tục, xấu xa... con người càng cần phải hướng thiện.

Sự trưởng thành của mỗi cá nhân chúng ta không bao giờ là một hành trình đơn độc, cũng không phải chỉ là sự theo đuổi của riêng cá nhân mình. Thực tế cuộc sống sẽ là trường học lớn để rèn luyện con người. Chúng ta trưởng thành nhờ có sự ảnh hưởng, tác động qua lại với người khác, với cộng đồng xã hội, thông qua các mối quan hệ xã hội muôn màu muôn vẻ trong đời sống hằng ngày. Chính vì vậy, lòng hướng thiện của mỗi người luôn có một sức cảm hóa rất lớn đối với những người xung quanh. Những gì chúng ta làm đều tác động đến suy nghĩ, tình cảm và hành vi của người khác.

Cuộc sống hằng ngày có biết bao sự việc xảy đến đòi hỏi chúng ta phải có cách ứng xử thích hợp, sao cho đúng với lương tâm, với những chuẩn mực đạo đức của xã hội. Khi có lòng hướng thiện, ta sẽ không bao giờ muốn gây ra những điều xấu ác hoặc những hậu quả nguy hiểm cho người khác, khiến cho xã hội phải gánh chịu. Thậm chí ta cũng không nên có một ý nghĩ xấu nào đó về người khác. Trong rất nhiều trường hợp, con người ta rất dễ gây ra những hành động nguy hiểm vì chỉ đơn thuần nhìn thấy cái sai của người khác mà không hề thấy cái sai của mình, hoặc chỉ vì cố tình tô đậm cái xấu của người khác mà phớt lờ hay “quên” mất cái xấu của bản thân mình.

Cho nên, lòng hướng thiện không chỉ bao hàm đức tính trung thực mà còn bao hàm cả đức tính khiêm nhường. Bởi vì, nếu không trung thực thì không thể thấy những điều chưa tốt của bản thân mình, và nếu không khiêm nhường thì ta chỉ thấy những điều chưa tốt của người khác!

Những người sống hướng thiện luôn trung thực, vô tư, khiêm nhường và hiền hòa một

cách tự nhiên. Trong sâu thẳm cõi lòng của họ không có chỗ cho những mưu đồ xấu xa, những thủ đoạn thâm độc, những toan tính ích kỷ...

Bất kể người khác cư xử với ta như thế nào, bản thân ta vẫn phải nỗ lực sống hài hòa trong mọi mối tương quan giữa bản thân ta với người khác, với xã hội. Mỗi chúng ta phải có lập trường vững vàng về các giá trị đạo đức và sống có trách nhiệm với người khác, với chính bản thân mình. Bất cứ ai cũng cần biết suy nghĩ và cân nhắc trước khi thực hiện một hành vi. Đứng trước bất cứ một sự việc nào, lòng hướng thiện đòi hỏi chúng ta phải tìm hiểu kỹ lưỡng rồi mới có sự nhìn nhận, đánh giá đúng đắn. Tuyệt đối tránh tình trạng nhận thức sai lầm về sự việc rồi tiếp tục dẫn đến những hành vi sai lầm đáng tiếc.

Ngay cả khi người khác đối xử không tốt với ta, tìm cách gièm pha, nói xấu sau lưng, thậm chí, âm mưu hãm hại ta, mà bản thân ta biết rõ điều đó, ta vẫn phải bao dung, tha thứ cho người khác. Thay vì tìm cách trả đũa họ bằng những cách thức tầm thường như họ đã

gây cho ta, tốt hơn là chúng ta hãy mở ra cho họ một con đường để họ sửa sai!

Tại sao chúng ta lại phải ứng xử như vậy? Bởi vì, trên cõi đời này, lỗi lầm của thiên hạ nhiều như cỏ rác. Bản thân ta từ khi còn nhỏ đến giờ cũng có rất nhiều lỗi lầm! Do vậy, bạn hãy biết sống bao dung, độ lượng. Dù hiện giờ thiên hạ có thể chưa biết độ lượng với bạn, nhưng bạn hãy cứ chủ động sống độ lượng với thiên hạ trước đi. Khi sống như vậy, bạn sẽ không bị thiệt thòi gì đâu! Bởi vì, nếu lúc nào cũng tìm cách xoi mói, chấp nhặt những lỗi lầm của người khác, thì chúng ta sẽ không còn thời gian để tự hoàn thiện bản thân mình nữa.

* * *

Xuyên suốt cuốn sách này, chúng ta đã bàn cùng nhau nhiều vấn đề liên quan đến nỗ lực sống hướng thiện. Nhưng tóm lại, có thể nói phương châm sống của những người hướng thiện luôn là: *“Nghiêm khắc với mình, độ lượng với người.”* Đây là điều đúng đắn mà bất cứ tâm hồn hướng thiện nào cũng phải theo. Phương châm sống này có hai vế: một vế là về cách

sống của bản thân ta (cá nhân), về sau còn lại là về cách sống của bản thân ta với người khác (xã hội).

Vế thứ nhất đòi hỏi bản thân ta không thể buông thả cuộc đời mình một cách dễ dãi. Một lối sống buông thả bản thân không thể giúp ta nên người. Cuộc sống luôn đòi hỏi mỗi chúng ta phải biết tự nghiêm khắc với chính mình để nên Người. Con người một khi càng biết tự nghiêm khắc với chính mình bao nhiêu, thì càng có điều kiện để tự hoàn thiện bản thân mình bấy nhiêu. Nói cách khác, nghiêm khắc với bản thân là điều kiện không thể thiếu được đối với mỗi chúng ta để vững bước trên con đường hướng thiện.

Còn vế thứ hai, đối với lỗi lầm của người khác, ta phải biết bao dung, tha thứ (nhưng không đồng nghĩa với việc đồng lõa, bao che). Đối với những việc cần phê bình, ta phải biết cách phê bình đúng mực trên tinh thần góp ý xây dựng (tuyệt đối không được cả nể, bao che hay phê bình lấy lệ). Bởi vì, con người một khi biết yêu mến điều thiện bao nhiêu thì cũng đồng thời biết căm ghét cái xấu, cái ác bấy

nhiều. Nếp sống hướng thiện cũng đòi hỏi mỗi chúng ta cần có lòng can đảm để nói lên những điều sai trái, dũng cảm đấu tranh chống những điều tiêu cực, bất công trong cuộc sống...

* * *

Nhìn chung, trong mọi trường hợp, hoàn cảnh của cuộc sống, chúng ta cần biết nhìn nhận người khác ở nhiều phương diện, nhiều khía cạnh, để vừa có thể nhận ra những mặt tốt ở họ, vừa có thể mở rộng lòng mình học hỏi, noi gương họ. Bởi vì, trong cuộc sống, sẽ chẳng có ai hoàn toàn là người xấu. Bất cứ người nào chúng ta gặp cũng có những điều tốt đáng để chúng ta học hỏi. Chỉ khi nào sống và nghĩ được như vậy, chúng ta mới có thể cùng nhau hướng đến cái thiện, cái đẹp trong cuộc sống. Bất cứ một thái độ cực đoan nào chỉ đơn thuần nhìn thấy cái xấu của người khác cũng đều ngăn cản ta tạo dựng mối quan hệ tốt đẹp với người khác.

Mỗi sáng thức dậy, bạn hãy tự hỏi mình: “Ngày hôm nay mình cần phải làm gì để mối quan hệ giữa mình và người khác trở nên tốt đẹp hơn?” Mỗi người hãy có ý thức đóng góp sức

mình nhằm nghiêm khắc bài trừ những điều xấu, những mặt tiêu cực còn tồn tại trong xã hội. Qua những gì chúng ta đã sống và đã làm mỗi ngày, bắt nguồn từ lòng hướng thiện, chúng ta có thể thực sự đem lại niềm vui và hạnh phúc cho bản thân, cho người khác. Còn gì đẹp hơn nếu trong cộng đồng xã hội của chúng ta, phần đông mọi người đều sống và mang trong mình hoài bão hướng thiện, luôn hướng đến những giá trị đạo đức cao đẹp của cuộc sống. Khi đó, xã hội sẽ “sạch” hơn rất nhiều và sẽ không còn phải lo lắng quá nhiều về những mặt trái, những bất ổn trong cuộc sống.

Qua những gì đúng đắn và tốt đẹp mà chúng ta đã làm, nhất định người khác sẽ cảm nhận được tấm lòng tốt, tấm lòng lương thiện nơi ta. Ngay cả những người đang phải sống trong tâm trạng cùng cực đớn đau, thậm chí tội lỗi, tuyệt vọng, vẫn sẽ nhận ra ý nghĩa của lòng hướng thiện nơi chúng ta. Qua đó, ta có thể đánh thức nơi họ những tình cảm tốt đẹp: lòng yêu thương, tính độ lượng, vị tha... cùng biết bao phẩm chất đạo đức cao đẹp khác. Như vậy, lòng hướng thiện đúng nghĩa nơi bản thân ta không

chỉ có tác dụng làm thay đổi cuộc đời ta, mà còn góp phần làm thay đổi cuộc đời của những cá nhân đang lạc bước trong cuộc sống, hướng họ trở về nẻo chính đường ngay, trở thành những thành viên tích cực của xã hội.

Như vậy, khi chúng ta nỗ lực sống với lòng hướng thiện, chúng ta có thể sống tốt, sống đẹp với mọi người, đồng thời có thể đón nhận từ mọi người tình cảm yêu mến, trân trọng. Chúng ta hoàn toàn có thể tin tưởng một cách vững chắc rằng, khi mình nỗ lực sống hướng thiện và cư xử tốt với mọi người, thì mọi người cũng sẽ sống tốt với chúng ta. Họ sẽ sống và hành động dựa trên lẽ phải và những chuẩn mực đạo đức của xã hội. Để rồi từ đó, họ sẽ quyết tâm đồng hành cùng chúng ta trên những nẻo đường hướng thiện.

* * *

Cuối cùng, để tiến tới một xã hội hướng thiện thì bên cạnh nỗ lực của mỗi cá nhân, cách thức tổ chức, quản lý các lĩnh vực của đời sống xã hội cũng rất cần phải được tiến hành một cách hợp lý, khoa học hơn, nhân bản hơn!

Những chủ trương, đường lối, chính sách phát triển xã hội phải hợp lý, phù hợp với thực tiễn. Khi đó, những điều kiện tốt đẹp của xã hội sẽ có tác dụng cổ vũ, khích lệ từng người công dân sống trong xã hội dễ dàng vươn tới lẽ phải và điều thiện nhiều hơn. Điều đó sẽ tạo động lực thúc đẩy xã hội phát triển hài hòa, ngày càng tiến nhanh hơn trên con đường vươn tới hạnh phúc và sự công bằng xã hội.

Giáo dục lòng hòng thiện cho cái tha hếtông lai

Một xã hội chỉ có thể tồn tại và phát triển bền vững khi mỗi cá nhân trong xã hội đó đều có một nền tảng đạo đức nhất định. Chỉ có trên nền tảng như vậy, mỗi công dân mới ý thức được trách nhiệm của bản thân, nhận thức rõ những việc mình cần làm để góp phần xây dựng xã hội tốt đẹp.

Khi cái xấu, cái ác vẫn còn xảy ra một cách phổ biến, thường xuyên trong xã hội, thì việc tìm cách hạn chế những ảnh hưởng xấu của nó là điều hết sức cần thiết. Và chỉ có thể làm được

điều này khi việc giáo dục lòng hướng thiện được đặt xứng đáng với tầm quan trọng của nó và phải được tiến hành thường xuyên, nhất là trong bối cảnh các giá trị đạo đức đang có dấu hiệu đi xuống. Tuy đây không phải là việc dễ làm, nhưng chúng ta vẫn phải nỗ lực làm cho được. Vì chỉ có như vậy mới tạo nên một xã hội có đời sống tinh thần tốt đẹp, làm điều kiện cho sự phát triển các lĩnh vực khác, cho sự phồn vinh của cả xã hội.

Mỗi con người sống trong xã hội cần được giáo dục ngay từ khi còn nhỏ. Lúc còn nhỏ phải được cha mẹ, người lớn và những người có trách nhiệm giáo dục, hướng tới cái tốt, cái đẹp và cái thiện. Khi mỗi ngày một lớn thêm, con người phải không ngừng trau dồi đạo đức, rèn luyện bản thân.

Bất cứ ai cũng đều hiểu rằng, tương lai mai sau của đất nước, của dân tộc phụ thuộc rất nhiều vào việc giáo dục các thế hệ ngày hôm nay đang lớn lên. Giáo dục thế hệ trẻ hôm nay là trách nhiệm của gia đình, nhà trường và cả xã hội.

* * *

Nếu bạn là bậc làm cha mẹ, lòng hướng thiện nơi bạn là gương sáng tuyệt vời cho con cái. Lẽ dĩ nhiên, chúng ta không thể hô hào, dạy trẻ không được tham lam trong khi người lớn lại còn quá nhiều mưu tính, tham vọng bất chính trong cuộc sống.

Dù ngày hôm nay, bạn đang phải làm lụng cực kỳ vất vả, phải nuôi dạy con trong những điều kiện vô cùng khó khăn, nhưng bạn hãy tin rằng: một khi bạn quyết tâm giáo dục con cái dựa trên nền tảng của lòng hướng thiện, thì chắc chắn là bạn đang xây dựng một nền tảng vững chắc cho tương lai cuộc đời của con mình.

Ngay khi con còn nhỏ, cha mẹ cần sớm dạy cho con phân biệt được điều tốt, điều xấu, thế nào là đúng, thế nào là sai; điều gì được làm và điều gì không được làm. Cha mẹ tuyệt đối không được nuông chiều con một cách vô lối, mà nhất thiết phải đưa ra các giới hạn kỷ luật cần thiết.

Cha mẹ hãy cố gắng hết sức tạo cho con một môi trường lành mạnh, tốt đẹp để con lớn lên.

Dù là sinh ra trong cùng một gia đình, nhưng không phải lúc nào con cái cũng được cha mẹ đối xử công bằng như nhau. Ngay trong phạm vi gia đình, cha mẹ nên cố gắng hết sức sao cho đừng để xảy ra sự phân biệt đối xử với con cái. Ngay từ nhỏ, đừng bao giờ để trẻ sớm cảm nhận sự bất công, oan khuất... ngay dưới mái gia đình của mình. Nếu ngay từ nhỏ, con cái chúng ta được nuôi dưỡng trong tình yêu thương và lẽ công bằng, thì khi lớn lên, chúng sẽ tin tưởng ở cuộc đời và dễ dàng có lòng hướng thiện hơn.

Nền nếp giáo dục tốt đẹp trong gia đình sẽ là hành trang đầu tiên của cha mẹ dành cho con khi bước vào đời, đồng thời để lại dấu ấn sâu đậm trong tâm hồn con cái trong suốt cuộc đời sau này của chúng. Giáo dục con cái về lẽ sống hướng thiện chính là bạn đã để lại cho con cái mình một kho tàng quý giá nhất. Với kho tàng này, con cái của bạn nhất định sẽ làm cho sinh thêm lời lãi không thể đo đếm hết được.

* * *

Nếu bạn là nhà giáo dục, trách nhiệm của bạn là đào luyện các thế hệ tương lai. Công việc

của bạn có một tầm ảnh hưởng rất lớn đối với xã hội. Trong nhà trường, tác động giáo dục của thầy cô sẽ hướng suy nghĩ và tâm hồn trẻ (bậc mẫu giáo, tiểu học và trung học) đến những giá trị trong sáng của cuộc sống.

Nếu bạn là nhà giáo dục làm việc tại trường cao đẳng và đại học, công việc mỗi ngày của bạn có nhiều cơ hội để tiếp xúc với thế hệ trẻ. Đây là lứa tuổi đang phải đương đầu với những thử thách vô cùng lớn lao của cuộc đời. Sự lựa chọn thái độ sống của họ như thế nào, sẽ quyết định đến đường hướng tương lai của cả cuộc đời họ.

Thế hệ trẻ là những con người tràn đầy nhiệt huyết, có lý tưởng, có ước mơ. Ngày hôm nay, họ đang nỗ lực không ngừng để đạt được ước mơ của mình. Là nhà giáo dục, cả cuộc đời gắn bó với sự nghiệp giáo dục, bạn đã lắng đọng nơi bản thân mình nhiều bài học tinh thần vô giá, những kinh nghiệm giáo dục sâu sắc mà không thấm đẫm những điều ấy nơi tâm hồn thế hệ trẻ thì thật là uổng phí. Hơn ai hết, bạn hãy khơi dậy những khát vọng của tuổi trẻ, đào tạo cho họ nghề nghiệp vững vàng, có đạo đức

tốt đẹp, để họ trở thành những con người hữu ích, góp phần xây dựng một xã hội tốt đẹp.

Có thể nói, so với nhiều nghề nghiệp khác trong xã hội, nghề sư phạm đòi hỏi bạn phải nỗ lực sống hướng thiện nhiều nhất. Bởi vì, nếu bản thân không nỗ lực sống hướng thiện thì chúng ta sẽ không có tư cách để dạy bảo điều gì cho bất cứ ai. Là một nhà giáo dục, ý thức được trách nhiệm trọng đại đó của mình, chắc chắn bạn sẽ can đảm sống và khẳng định lẽ sống hướng thiện đúng đắn của bản thân mình để làm gương và tạo niềm tin cho những lớp trẻ kế tục.

* * *

Nếu bạn là người cầm bút, vai trò và trách nhiệm của bạn là người định hướng tinh thần cho con người thời đại. Một trong những mục tiêu hướng đến của văn nghệ là đề cao cái thiện, tôn vinh vẻ đẹp của tình người và những giá trị đạo đức của cuộc sống, chống lại cái xấu, cái ác. Trong cuộc sống, tuy có thể vẫn còn có những người cầm bút, vì lý do nào đó, chạy theo thị hiếu tầm thường của người đọc, nhưng vẫn

không bao giờ thiếu những tác phẩm ca ngợi, đề cao cái thiện, đấu tranh chống cái xấu, cái ác. Trong khi phản ánh và lên án cái xấu, cái ác, các tác giả vẫn lấy cái thiện làm mục đích hướng đến trong tác phẩm của mình.

Là người cầm bút, cảm hứng sáng tác đích thực của bạn phải gắn với lòng hướng thiện. Bạn chính là người đang nỗ lực phát huy những giá trị truyền thống tốt đẹp về văn hóa, đạo đức của dân tộc, của con người Việt Nam, tiếp thu tinh hoa văn hóa nhân loại.

Giữa cuộc sống còn nhiều đau khổ và bất công, làm thế nào để xoa dịu đau khổ và giảm thiểu những bất công đó? Thiết tưởng ngòi bút của bạn không thể ở ngoài trách nhiệm nặng nề và thiêng liêng đó. Điều đó nói lên sự gắn bó giữa ngòi bút và cuộc đời. Một khi nỗ lực sáng tác với tấm lòng hướng thiện, cảm xúc nơi bạn rất khó có thể vơi cạn. Những trăn trở trong sáng tạo luôn khiến người cầm bút cảm thấy hạnh phúc. Hơn ai hết, bạn luôn ý thức được rằng, mình đang trăn trở vì hạnh phúc của người khác, của xã hội. Bạn đang trăn trở vì muốn thông qua tác phẩm có thể gửi đến

bạn đọc khắp muôn nơi một thông điệp hướng thiện, mời gọi mọi người cùng chung tay góp sức xây dựng một cuộc sống tốt đẹp hơn!

Những giá trị từ sách báo chân chính mà bạn đóng góp cho đời, phù hợp với lứa tuổi và đặc điểm tâm lý của bạn đọc, sẽ luôn có tác dụng to lớn trong việc giáo dục lòng hướng thiện cho các thế hệ mai sau... Tác phẩm của bạn sẽ mãi là những sản phẩm tinh thần đích thực mà bạn đã nỗ lực sáng tạo vì hạnh phúc của tha nhân và xã hội.

THAY LỜI KẾT

Bạn đọc thân mến!

Bàn đến đề tài “*sống hướng thiện*” là một đề tài quá rộng và còn biết bao nhiêu điều để suy tư. Bản thân tác giả cũng tự nhận thấy mình đã lựa chọn một đề tài vượt quá khả năng và sức lực của bản thân mình. Tuy nhiên, mọi băn khoăn, thao thức về lẽ sống của một đời người, chẳng phải là đều xoay quanh đề tài này hay sao? Có phải vì vậy mà từ thời cổ đại cho đến ngày nay, đã có biết bao công trình của các triết gia Đông - Tây, các nhà đạo đức học, các nhà sư phạm tỏ ra quan tâm sâu sắc, đã bỏ ra nhiều thời gian, thiện chí cùng nỗ lực suy tư, dày công nghiên cứu, luận bàn về vấn đề này. Và cho đến ngày nay, họ vẫn không ngừng đào sâu vào những vấn đề này như những đề tài chưa bao giờ tìm được lời giải đáp thỏa đáng

cho tất cả mọi người. Với một đề tài như đề tài “*sống hướng thiện*” thì đương nhiên là nỗ lực suy tư của một con người, của một thế hệ không bao giờ là đủ, mà luôn cần đến nỗ lực suy tư của rất nhiều người, qua nhiều thế hệ.

Có một thực tế phải nhìn nhận là, khi nhìn vào tác phẩm của các triết gia nói chung, các nhà đạo đức học nói riêng, chúng ta thấy chứa đựng rất nhiều tư tưởng, lý luận, khái niệm phức tạp. Những điều này có thể còn khá xa lạ với cuộc sống của phần đông người trong xã hội chưa có điều kiện nghiên cứu chuyên sâu về triết học hoặc không có thói quen yêu thích những sách vở có tính lý luận. Vì thế, những người này sẽ sớm tỏ ra chán nản, cảm thấy như mình đang bị đi lạc vào một khu rừng dày đặc chữ nghĩa, khái niệm mà ít khi rút tĩa được những điều gần gũi với cuộc sống thực tế của mình. Thậm chí, có nhiều khi vì không hiểu được lý luận phức tạp trong những sách vở đó mà nhiều người càng thêm hoang mang, dao động, không biết phải lựa chọn cho bản thân mình một thái độ sống như thế nào!

Mặc cho các triết gia và những nhà đạo đức học vẫn còn đang mải miết tranh luận với nhau về khái niệm cái Thiện, nhưng điều chúng ta quan tâm ở đây không hẳn là tìm cách đi sâu vào khái niệm. Bởi vì, xét cho cùng, khái niệm vẫn chỉ là khái niệm. Và mọi khái niệm đều có những giới hạn nhất định của nó, bởi vì nhiều khi ngôn ngữ của con người cũng không cho phép họ miêu tả hết được vẻ sống động, đa dạng, phức tạp của thực tại mà chúng ta đang sống.

Bản thân mỗi người chúng ta luôn cần đến những suy nghĩ, trăn trở về đề tài sống hướng thiện xuất phát từ chính cuộc sống hằng ngày của mình. Và nhất là làm sao để thực hành nếp hướng thiện? Cuốn sách mỏng mà bạn đang cầm trên tay đây được viết ra với ý hướng nhỏ nhoi đó! Niềm vui lớn nhất của người viết là tìm được sự đồng cảm nơi người đọc. Người viết chỉ ước mong, sau khi đọc xong cuốn sách, với những chia sẻ giản dị, gần gũi và rất đời thường của người viết, quý bạn đọc phần nào sẽ trải nghiệm được những món quà tinh thần vô

giá của sự thanh thản, niềm vui, niềm hy vọng cùng sức mạnh tinh thần để vươn lên trong cuộc sống. Chỉ có như vậy, tâm hồn ta mới có thể luôn đầy ắp những điều mới mẻ, yêu đời và tin tưởng vào những điều tốt đẹp ở con người, ở cuộc đời. Đó thực sự là những món quà mà lối sống hướng thiện sẽ mang lại cho bạn, một khi bạn quyết tâm dấn thân trên những nẻo đường hướng thiện!

* * *

Trong khi bạn đang đọc những trang cuối cùng của cuốn sách này, cuộc đấu tranh giữa cái thiện và cái ác vẫn không ngừng diễn ra từng ngày, ngay trong những ngày ta đang sống. Đứng nơi lằn ranh giới của cái thiện và cái ác, chúng ta lựa chọn con đường nào?

Cuộc sống ở thời nào cũng luôn tồn tại những vấn đề nhức nhối. Cái xấu, cái ác chưa bao giờ và sẽ chẳng bao giờ được loại bỏ hoàn toàn khỏi đời sống xã hội. Giữa cuộc sống vẫn còn nhiều cái xấu, cái ác, cùng biết bao hoàn cảnh thực tế khó khăn đang bủa vây mỗi chúng

ta, việc lựa chọn con đường hướng thiện là điều hoàn toàn không đơn giản. Bạn đã chọn đọc cuốn sách này và vẫn kiên trì đọc đến những dòng cuối cùng này, điều đó chứng tỏ trong tâm hồn bạn đã có một khát vọng hướng thiện cao cả!

Làm sao để bản thân ta có thể nỗ lực sống hướng thiện nhiều hơn nữa? Đây quả thực là một câu hỏi rất đáng để chúng ta suy nghĩ giữa một cuộc sống còn quá nhiều bất công, gian truân và thử thách này! Lựa chọn con đường hướng thiện tức là chúng ta đang chọn lấy những thử thách, vất vả, khó khăn. Tuy nhiên, chúng ta dám chấp nhận vất vả, khó khăn, để rồi được nhìn thấy nụ cười rạng rỡ, niềm hạnh phúc tỏa lộ trên gương mặt, long lanh trong ánh mắt của những người xung quanh; qua đó, chúng ta góp phần tô điểm thêm cho vẻ đẹp của cuộc sống này, làm cho cuộc sống này trở nên đáng yêu và đáng sống hơn, thì đó chẳng phải là việc rất đáng làm hay sao?

Do vậy, khi lựa chọn con đường hướng thiện, thoát đầu chúng ta tưởng như mình sẽ

phải chịu đựng nhiều thiệt thòi, nhưng trên thực tế thì mọi chuyện lại diễn ra khác hẳn, vì những lợi ích mà nếp sống hướng thiện mang lại cho chúng ta, cho cuộc đời này sẽ chẳng thể nào đo đếm được hết. Mỗi lần làm được một việc tốt nho nhỏ nào đấy là chúng ta lại có thêm một trải nghiệm tinh thần tốt đẹp, mới mẻ. Chính vì vậy, bản thân mỗi chúng ta hãy nỗ lực sống hướng thiện, hãy làm những việc tốt đẹp nhất trong khả năng mình có thể, để mang lại thật nhiều niềm vui và hạnh phúc cho bản thân và cho mọi người xung quanh. Bởi vì, hạnh phúc lớn nhất của con người là được đem hạnh phúc đến cho thật nhiều người khác. Một khi biết gieo trồng những hạt mầm của lòng hướng thiện để mang đến thật nhiều niềm vui và hạnh phúc cho cuộc đời này, thì những gì ta nhận được trong cuộc đời sẽ còn nhiều hơn thế nữa! Được như vậy thì thiên đường chẳng phải ở đâu xa mà ở ngay chính lòng mình!

Có thể giờ đây, rất nhiều người quanh bạn và có khi kể cả chính bạn vẫn chưa cảm nhận được hết ý nghĩa cuộc sống của mình! Tuy nhiên, một khi nỗ lực đi theo tiếng gọi của lòng

hướng thiện, chắc chắn bạn sẽ tìm thấy được mục đích, ý nghĩa và hạnh phúc chân thật của cuộc sống!

Ngày hôm nay, mỗi chúng ta đang đồng hành cùng nhau trên con đường hướng thiện. Nhờ có lòng hướng thiện, mỗi chúng ta mới có thể hoàn thiện bản thân từng ngày. Hướng thiện chính là lý tưởng sống tuyệt vời nhất mà nhân loại đã đúc kết được. Vì vậy, nó có ý nghĩa vô cùng quan trọng đối với bản thân mỗi người chúng ta. Lòng hướng thiện có thể làm thay đổi hoàn toàn cuộc sống của chúng ta và đem lại cho mỗi chúng ta hạnh phúc thực sự.

Nói tóm lại, khi nỗ lực sống hướng thiện, chúng ta mới có thể nhận ra những giá trị đích thực của cuộc sống. Chúng tôi tin tưởng một cách sâu sắc rằng, lòng hướng thiện ngày càng đưa con người đến cái đẹp hơn, cái hoàn mỹ hơn. Khi ta nỗ lực sống hướng thiện, bản thân ta trở nên xứng đáng với cuộc đời này hơn. Chỉ có những con người nỗ lực sống hướng thiện mới xứng đáng đón nhận những gì là tốt đẹp nhất của cuộc đời này.

Cuối cùng, cho phép tôi được gửi lời cảm ơn chân thành đến quý bạn đọc, những người đã dành nhiều thời gian quý báu để đọc cuốn sách này với khát vọng hướng thiện, vì muốn góp công sức của bản thân mình để tạo dựng một cuộc sống tốt đẹp hơn cho xã hội và cho cả nhân loại!

MỤC LỤC

Lời tựa	5
Nhìn vào thực tế cuộc sống	9
Niềm tin vào con người và cuộc sống	15
Tương quan giữa cá nhân và xã hội	23
Đạo đức là đòi hỏi tất yếu của xã hội loài người	31
Hướng thiện – khát vọng của toàn nhân loại	39
Hướng thiện – cội nguồn của hạnh phúc.....	43
Hướng thiện – lẽ sống của đời ta	48
Sống hướng thiện mỗi ngày	58
Làm điều thiện, tránh điều ác	67
Sống hy sinh và phục vụ tha nhân	72
Vì một xã hội hướng thiện.....	82
Giáo dục lòng hướng thiện cho các thế hệ tương lai	90
THAY LỜI KẾT	99